



پارسه پاسارگاد

فصلنامه خبری پایگاه میراث جهانی تخت جمشید و پاسارگاد / شماره دوازدهم، پاییز ۱۳۹۸

Parsa Pasargadae World Heritage Site Newsletter



ایران - فارس - نقش رستم

آرامگاه داریوش اول، پاییز ۹۸

عکس: محمد رضا علیخواه



سخن سر دبیر

موراثت فرهنگی ایران در همین دوره ملهم از جنبش های بین المللی بقدری بالا می گیرد که وزارت فرهنگ و هنر در سال ۱۳۴۲ و به تبع آن سازمان ملی حفاظت از آثار باستانی در سال ۱۳۴۵ با هدف علمی کردن مرمت بناهای تاریخی بر اساس اصول مورد توافق بین المللی تشکیل می گردد.

همکاری های درازمدت ایزمئو و سازمان ملی حفاظت آثار باستانی تا سال ۱۳۵۷ خورشیدی ادامه یافته و با نتایج درخشانی همراه می شود به گونه ای که یاد و خاطره آن تا امروز ماندگار شده است. همچنین با همکاری موسسه ایزمئو مشارکت گسترده ای میان دانشگاه های معتبر ایتالیایی همچون دانشگاه رم، دانشکده معماری فلورانس، پلی تکنیک تورین و مرکز مرمت ایتالیا با دانشگاه های ایرانی برقرار می گردد و موضوع آموزش علمی و عملی به گونه ای عمیق در محوطه های میراث فرهنگی کشور دنبال می گردد به شکلی که تا امروز و سال ها پس از اتمام همکاری هیات ایتالیایی، دهه موضوع مرمت را در محوطه های همچون تخت جمشید و پاسارگاد دنبال کرده اند.

گفت که سال های دهه ۴۰ خورشیدی و شروع همکاری موسسه ایزمئو آغاز رویکرد جدیدی در حفاظت و مرمت بناها و یادمان های فرهنگی در ایران است. قطعنامه ۱۹۶۴ و نیز مربوط به همین دوره است که با تبیین اصول و قوانین نگهداری آغازگر جنبشی بین المللی در حفاظت از بناهای تاریخی محسوب می گردد. موضوع معرفی و حفاظت از

مرمت، الگوی موفق از کار تیمی موسسه ایزمئو بود که به شکل موثری در مورد بناهایی همچون مسجد جامع اصفهان انجام شد، کاری سترگ و ستودنی که هنوز هم می تواند الگوی موفق برای فعالیت های توأم باستان شناسی و حفاظت در پروژه های مشابه ایرانی و از جمله در محوطه های تخت جمشید و پاسارگاد قلمداد گردد. در واقع می توان

در آبان ماه اخیر به مناسبت ۶۰ سال همکاری ایران و ایتالیا در زمینه میراث فرهنگی نشست و نمایشگاهی در موزه ملی ایران برگزار گردید. بخشی از فعالیت ها و همکاری های این دوره شصت ساله به اقدامات درخور تحسینی بر می گردد که در منطقه فارس و به ویژه در دو محوطه شاخص سنگی تخت جمشید و پاسارگاد انجام شده است. در تاریخ همکاری های فرهنگی و فعالیت های باستان شناسی و حفاظت و مرمت ایران و ایتالیا در یک قرن اخیر، موسسه ایتالیایی خاورمیانه و خاور دور (ایزمئو) نقش مهمی ایفا نموده است و نتایج این همکاری ها به ویژه در حفظ و نگاهداشت و معرفی میراث تاریخی موثر بوده است. عمده فعالیت های موسسه ایزمئو که پروفیسور توچی فقید برای مدت مدیدی ریاست آن را بر عهده داشت به دو بخش کاوش های باستان شناسی و حفاظت و مرمت تقسیم می شود. این فعالیت ها از سال ۱۳۴۳ خورشیدی و بطور عمده در دو استان فارس و اصفهان بر روی مجموعه های سنگ تخت جمشید، پاسارگاد، بسیاری از بناهای اصفهان همچون مجموعه کاخ های چهل ستون، عالی قاپو، هشت بهشت و مسجد جامع اصفهان تمرکز یافت. پیشبرد برنامه های باستان شناسی در کنار حفاظت و

ایران و ایتالیا:

۶۰ سال

همکاری در

میراث فرهنگی

۲۶ آبان - ۱۰ آذر ۱۳۹۸

آیین گشایش: یکشنبه ۲۶ آبان ۱۳۹۸، ساعت ۹ بامداد
سالن اجتماعات موزه باستان شناسی و هنر دوران اسلامی ایران،
موزه ملی ایران

Iran and Italy: 60 Years of Collaboration on Cultural Heritage
IRAN E ITALIA: 60 ANNI DI COLLABORAZIONE SUL PATRIMONIO CULTURALE
Opening Ceremony: Sunday Nov 17, 2019, at: 09:00
Nov 17-1 Dec 2019 Iran National Museum

حمید فدایی مدیر پایگاه میراث جهانی تخت جمشید:

همکاری های پژوهشی، آموزشی و فنی مشترک در زمینه حفاظت و مرمت تخت جمشید (پایگاه میراث جهانی تخت جمشید / موسسه مرمت گران بدون مرز ایتالیا / پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی - فرهنگی)



پژوهش و حفاظت و مرمت از آثار در تخت جمشید و همچنین تحلیل داده های گردآوری شده و توسعه بانک اطلاعاتی مربوطه همکاری نمایند. همچنین همکاری های آموزشی (اعم از همکاری در برگزاری گردهمایی های علمی و نشست های تخصصی



از مرمتگران ایرانی امکان آن را یافته اند که ضمن کار عملی در کنار متخصصین ایتالیایی به تبادل تجربه بپردازند و با شیوه های جدید حفاظت سنگ آشنا شده و پس از آن روند متوقف شده مرمت در تخت جمشید، با اعمال نگرش جدید از سرگرفته شود. از جمله این همکاری ها با هیات های ایتالیایی یادداشت تفاهم سه جانبه است که در راستای توسعه همکاری های علمی، پژوهشی، آموزشی و فنی، همچنین بهبود حفاظت و مرمت اشیاء تاریخی - فرهنگی در تاریخ دوم آبان ماه ۱۳۹۶ و برای یک دوره پنج ساله بین پایگاه میراث جهانی تخت جمشید، پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی - فرهنگی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری و موسسه مرمت گران بدون مرز ایتالیا منعقد شده است. هدف اصلی این یادداشت تفاهم ایجاد زمینه های مناسب همکاری و پشتیبانی سازوکارهایی برای همکاری متقابل در حوزه های مطالعاتی، پژوهشی، آموزشی و اجرایی حفاظت و مرمت در محوطه میراث جهانی تخت جمشید و منظر فرهنگی آن است. بر اساس این تفاهم نامه طرف ها متعهد شده اند در زمینه مستندنگاری،

پیش از شکل گیری بنیاد پژوهشی پارسه - پاسارگاد در آغاز دهه هشتاد خورشیدی، روش آناستیلوژ شیوه رایج در مرمت های تخت جمشید بود و مرمت و استحکام بخشی سنگ های سست با استفاده از ملات ماسه و سیمان و روش های فولاد گذاری دنبال می شد. این در حالی بود که با گذشت چند دهه از کاربرد این روش ها، نگرش در محوطه های سنگی مطرح دنیا، از مرمت های سنگین به جایگزینی روش های ساده حفاظتی تغییر عمده ای نموده بود. بنابراین پس از آغاز بکار بنیاد پژوهشی پارسه - پاسارگاد و ادامه فعالیت در قالب پایگاه میراث جهانی تخت جمشید، از مهمترین اهداف پایگاه، بهبود و ارتقاء شیوه های حفاظت و حذف تدریجی مداخلات در محوطه بوده است. در طول یک دهه گذشته، برنامه ریزی و اجرای کارگاه های آموزشی در زمینه شیوه های نوین حفاظت از سنگ که با رویکرد معرفی روش ها و ابزار جدید حفاظت سنگ توسط هیات های ایتالیایی در تخت جمشید و پاسارگاد اجرا شده آغازی بر رویکرد نوین حفاظتی در محوطه تخت جمشید بوده است. در مدت برگزاری این کارگاه ها تعداد زیادی



سست نقوش با استفاده از تزریق مواد استحکام بخش و موزون سازی بخش های کمبود به روش ملات گذاری دنبال گردید. همچنین مطالعه گسترده ای در زمینه شناسایی کیفی و کمی سنگ های مورد استفاده در تخت جمشید و ردیابی باقیمانده ترینات کهن رنگی اجرا شده بر روی سنگ ها شامل روش ها و مواد باستانی مورد استفاده، در حال انجام است که امید می رود در آینده نزدیک به انتشار مشترک برسد. در همین ارتباط استفاده از لیزر در پاکسازی رسوبات سطحی سنگ به گونه ای که به شواهد رنگ احتمالی زیرین آسیبی وارد نسازد، راهکار هوشمندانه ای بود که طی فعالیت های مشترک حفاظتی در تخت جمشید مورد استفاده قرار گرفت.

فصل دوم همکاری با موسسه مرمت گران بدون مرز نیز از نیمه مهرماه آغاز و با هدف تکمیل مرمت دروازه شرقی کاخ شورا و همچنین پلکان جنوبی تچر تا پایان آبان ماه ادامه یافت. فعالیت های حفاظتی این فصل نیز توسط یک تیم مشترک متشکل از مرمتگران پایگاه میراث جهانی تخت جمشید، موسسه مرمت گران بدون مرز ایتالیا و

با مشاوره پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی - فرهنگی پژوهشگاه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری انجام شد. در این فصل نیز موضوع آموزش نیروهای جوان از جمله اهداف مهمی است که با حضور تعدادی از کارشناسان حفاظت و مرمت تا پایان فصل همکاری دنبال گردید. پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی فرهنگی از پژوهشگاه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری علاوه بر همکاری در برنامه ریزی های مورد نیاز پروژه، در زمینه شناسایی عوامل بیولوژیکی آسیب رسان به تخت-جمشید اعم از انواع گلستگ ها و باکتری ها اقدام می نماید. در همین زمینه از حضور متخصصین مستقل داخلی در همکاری با مراکز دانشگاهی خارج از کشور نیز استفاده می شود.

و آموزش پژوهشگران جوان در عناوین مرتبط و مورد توافق) و انتشارات مشترک (اعم از چاپ و انتشار دستاوردها و گزارش همکاری های مشترک به صورت گزارش های سالیانه، مقالات، کتب و غیره به زبان های فارسی و انگلیسی) از دیگر فعالیت های مورد نظر در این یادداشت تفاهم است. این پروژه الگویی است از همکاری بین یک موسسه دولتی در ایران با سازمانی بین المللی غیر انتفاعی (غیر دولتی) در زمینه میراث فرهنگی که می توان آن را سرآغاز دور جدیدی از پروژه های مشترک حفاظتی در محوطه تخت جمشید قلمداد نمود. این پروژه به شکل آزاد، به وسیله بنیاد سویسی «اورگت» در ژنو حمایت می شود. در همین ارتباط کلیه هزینه های ماموریت گروه ایتالیایی و مواد و تجهیزات مصرفی مرمت توسط موسسه مرمت گران بدون مرز تامین گردیده و هزینه های مربوط به اقامت هیات مشترک، ایجاد زیرساخت های فنی و سازماندهی کارگاه های مرمت در محوطه توسط پایگاه تخت جمشید تامین شده است.

فعالیت های انجام شده در دو فصل همکاری:

به عنوان مرحله نخست این تفاهم نامه دو بخش از تخت جمشید شامل دروازه شرقی کاخ شورا و پلکان جنوبی کاخ تچر مورد مطالعه، مستند نگاری و حفاظت و مرمت فنی قرار گرفت. عملیات اجرایی حفاظت و مرمت در فصل نخست همکاری در اردیبهشت ماه ۱۳۹۸ آغاز و به مدت ۴۵ روز ادامه یافت. در این مدت تعدادی از متخصصین جوان ایرانی امکان آن را یافتند که در کنار متخصصین ایتالیایی به تبادل دانش و تجربه بپردازند. در این مدت بخشی از عملیات حفاظت شامل آسیب نگاری، پاکسازی و رسوب زدایی سطوح سنگ با استفاده از لیزر، حذف بخشی از مرمت های سیمانی و ناموزون دهه های قبل انجام شد و به موازات آن پر کردن ترک ها و استحکام بخشی قطعات

بازگشت ۱۷۸۳ گل نبشته باروی تخت جمشید پس از ۸۴ سال دوری از سرزمین مادری

مهرداد بردبار



اکتشافی شگفت انگیز

در چهارم مارچ ۱۹۳۳ میلادی (۱۴ اسفند ۱۳۱۲ خورشیدی) جیمز هنری بریستد رئیس وقت موسسه شرق شناسی شیکاگو تلگرامی با این مضمون از ارنست هرتسفلد سرپرست کاوش تخت جمشید دریافت کرد:

«صدها، شاید هزارها متن تجاری عیلامی از صدف بدست آمد.»

الواح که اکثر آنها به خط و زبان میخی و آرامی بودند و تنها شمار اندکی از آنها به خط و زبان های دیگر کتابت شده بودند، بنابر یادداشت های هرتسفلد در دو اتاق کوچک آرشیو به صورت اتفاقی هنگام خاک برداری کارگران جهت ریل گذاری در دو اتاق کوچک در ضلع شمال شرقی تخت جمشید در بخش بارویی آن کشف شد و به همین دلیل **«بایگانی باروی تخت جمشید»** نام گرفت.

کاوش در محل کشف الواح حدود ۴ ماه و و بنا بر یادداشت های دفتر خاطرات گرفته آخرین تابلت

ها در ۲۵ ژوئن سال ۱۹۳۳ (اوایل تیرماه ۱۳۱۳ خورشیدی) ادامه یافت. بنابراین در مجموع، کاوش در محل بایگانی بارو ها تقریباً حدود چهار ماه طول کشیده است.

هیئت حفاری پس از آزادسازی گل نبشته ها برای حفاظت، قبل از اینکه خاک گل نبشته ها را پاک کنند آنها را با پارافین آغشته کردند. سپس آنها را در ۲۳۵۳ جعبه (جعبه های زیادی شامل قطعات شکسته بود) ترکیبی از گلنبشته های با اندازه های مختلف بسته بندی کرده و در سال ۱۹۳۵ میلادی (۱۳۱۴. ش) با توافق دولت وقت و به منظور تجزیه و تحلیل و انتشار در سال ۱۳۱۴ به موسسه شرق شناسی شیکاگو امانت داده شدند.

از سال ۱۹۳۷ میلادی (۱۳۱۶. ه. ش) تیمی ۴ نفره به سرپرستی آرنو پوبل با همکاری جورج کامرون، پیر پوروز و ریچارد هالک کار مطالعه و خوانش الواح را آغاز کردند که حاصل کار آنها خوانش

حوزه خوانش متون عیلامی - هخامنشی، خط آرامی و پژوهشگران تاریخ هنر و باستانشناس را گرد هم آورد و پروژه مهم PFA مخفف بایگانی (Persepolis Fortification Archive) باروی تخت جمشید آغاز به کار کرد.

متن الواح:

الواح بارو در اواسط حکومت داریوش اول (۴۹۳-۵۰۹ پیش از میلاد) نوشته و مهر شده اند. متن گل نبشته ها به طور کلی مربوط به ثبت فهرست های تهیه، ذخیره و پرداخت مواد خوراکی در محدوده جغرافیایی فارس در مسیر راه شاهی تا شوش است.

متن های نوشته شده بر روی گل نبشته ها یکسان نیست ولی اکثر آنها اطلاعاتی مانند تاریخ انتقال کالا، مکان انتقال، نام دبیر اداری و اداره مورد نظر و نام تحویل دهنده یا گیرنده کالا را شامل می شوند. در بسیاری از

۱۵۴ لوح بود. پس از مدتی ریچارد هالک به تنهایی مطالعه متن های بایگانی بارو را به جز وقفه ای کوتاه در زمان جنگ جهانی دوم تا واپسین روزهای عمرش در ۱۹۸۰ میلادی ادامه داد. حاصل حدود ۴۰ سال پژوهش هالک خوانش حدود ۴۸۰۰ متن عیلامی - هخامنشی بود که ۲۰۸۷ متن در سال ۱۹۶۹ منتشر و ۳۳ متن به صورت جداگانه در مقاله ای در ۱۹۷۸ منتشر گردید. با وجود اینکه هالک سال ها به تنهایی بر روی این مجموعه کار کرد اما معتقد بود که "هیچ شخصی به تنهایی نمی تواند این متن ها را مطالعه کند و کار بر روی آنها نیازمند همکاری افراد بسیاری با تخصص های مختلف است. با درگذشت هالک در سال ۱۹۸۰ میلادی برای مدتی پژوهش های دانشگاه شیکاگو بر روی این مجموعه متوقف گردید تا اینکه از سال ۲۰۰۴ میلادی متیو استالپر در موسسه شرق شناسی شیکاگو تیمی از پژوهشگران علاقمند در



های باروی تخت جمشید در موسسه شرق شناسی شیکاگو شخصاً به تهران سفر کردند تا این امانت را به موزه ملی ایران تحویل دهند.

در همین راستا پروفسور متیو استولپر استاد آشور شناسی موسسه شرق شناسی شیکاگو و مدیر پروژه گلنوشته های باروی تخت جمشید به اتفاق هیات همراه (کریستوفر وودز رئیس موسسه شرق شناسی شیکاگو و لورا الساندرامین اموال الواح تخت جمشید به قصد دیدن آثار تاریخی مجموعه میراث جهانی تخت جمشید دوشنبه ۱۵ مهر ماه از تخت جمشید بازدید کردند.

منابع:

فیروزمندی، بهمن و مکوندی، لیلا، ۱۳۸۸، "گل نبشته های باروی تخت جمشید(خط و نوع متن ها)"، مطالعات باستان شناسی، دوره ۱، شماره ۲، ص. ۴۹-۶۲

مکوندی، لیلا، ۱۳۹۷، یادداشتی به مناسبت ۴ مارچ سالروز کشف بایگانی بارو تخت جمشید، بازبایی شده از:

<http://soia.org.ir/>

<https://www.tasnimnews.com/fa/news/1398/07/09/2108679/1783>

پس از بیش از ده سال رای نهایی دادگاه استیناف در اواخر فوریه ۲۰۱۸ (اسفند ماه ۱۳۹۵) به سود حفظ مجموعه و ایران صادر شد.

سرانجام شامگاه هشتم مهر ۱۳۹۸، ۱۷۸۳ گل نبشته باروی تخت جمشید پس از ۸۴ سال به کشور برگردانده شد و با همراهی اسکورت ویژه وارد موزه ملی ایران شد و چهارشنبه دهم مهرماه به شکل رسمی با

فرهنگی و مطالعاتی بوده و قابل توقیف نیستند.

در طول چند سال گذشته و به دنبال برگزاری دادگاه برای تعیین سرنوشت این الواح تعیین پژوهشی و تاریخی، وکلای مرکز شرق شناسی شیکاگو نیز اعلام کردند که الواح هخامنشی تجاری نیستند و دادگاه نباید آنها را توقیف می کرد.

با آغاز دعوی حقوقی بر سر این بایگانی و ترس از اینکه

گل نبشته ها تاریخ سال، ماه و روز مبادله را ثبت کرده اند. این اسناد منابع اصلی اولیه را برای مطالعه سیستم اداری، اقتصادی، اجتماعی و هنری امپراتوری هخامنشی فراهم و به شناسایی سیستم اداری، اقتصادی و اجتماعی...و مرکز امپراتوری کمک می کنند.

بازگشت دوباره:

تا قبل از بازگشت محموله الواح در مهر ۱۳۹۸، بخش هایی از این مجموعه در سه مرحله به ایران بازگردانده شده بود، اما بازگشت محموله چهارم با حواشی زیادی همراه بود و در سال ۲۰۰۴ تبدیل به موضوع حکم دادگاه دارایی های کشف شده در دادگاه بخش شمالی الینویز ایالت متحده شدند که شاکیان به دنبال توقیف اموال دولتی ایران بودند تا دادگاه را قانع کنند حکم پرداخت غرامت را به نفع آنها و علیه دولت ایران قبل از دعوی ارائه دهند.

در انفجاری که در سال ۱۹۹۷ میلادی در بیت المقدس رخ داد چند یهودی به بهانه جبران خسارت و ارتباط واهی ایران با این انفجار درخواست توقیف الواح را کردند و در نهایت با رای دادگاه این الواح توقیف شد. در جلسات دادگاهی که در این زمینه برگزار شد، نمایندگان ایران ثابت کردند الواح جنبه تجاری ندارند و آثاری با جنبه



حضور علی اصغر مونسان وزیر میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و محمدحسن طالبیان معاون میراث فرهنگی کشور، در این موزه رونمایی شدند. پروفسور کریستوفر وودز رئیس موسسه شرق شناسی دانشگاه شیکاگو به همراه پروفسور متیو استولپر مدیر پروژه گل نبشته

رای دادگاه به ضرر مجموعه باشد، موسسه شرق شناسی شیکاگو و متیو استالپر علاوه بر اینکه با جدیت در دادگاه حاضر و از حفظ مجموعه و تعلق آن به ایران دفاع کردند، پروژه PFA نیز با جدیت بیشتری مطالعه و مستند نگاری الواح را دنبال کرد. خوشبختانه

کوروش محمدخانی:

کشف سازه آبی جدید در محوطه میراث جهانی پاسارگاد



در ادامه فعالیت های گیاه باستان شناسی و دیرین اقلیم شناسی در محوطه پاسارگاد، از گمانه های مزبور، نمونه برداری و برای تاریخ گذاری مطلق رسوبات نیز از آنها نمونه برداری OSL صورت گرفت. پنجمین سال فعالیت های باستان شناسی و علوم باستانی هیئت مشترک ایران- فرانسه در پاسارگاد با مجوز رسمی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری و با همکاری پایگاه میراث جهانی پاسارگاد، مرکز ملی پژوهش های علمی فرانسه (CNRS) دانشگاه لیون ۲، پژوهشکده باستان شناسی کشور، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان فارس و دانشگاه شهید بهشتی صورت پذیرفت.

شرقی باغ، استخر آب دوزنقه ای شکلی مشاهده شد که در ابتدای آن آنومالی مغناطیسی بزرگ منفصلی شامل ۸ ورودی احتمالی آب قابل تشخیص بود. برای پی بردن به نوع این ساختار، گمانه ای در ابتدای این سازه ایجاد شد که قسمتی از ساختار سنگی آن مشخص گردید که ادامه کاوش ها در فصل های آینده، ساختار کامل این ورودی ها را مشخص خواهد نمود. نکته قابل توجه در این قسمت کشف آجرهای هلالی شکل قالبی است که بر روی یکی از دهانه های ورودی، وجود داشته است. بر روی نقشه مغناطیسی، هشت ورودی آب قابل تشخیص است که در این گمانه زنی ها دو ورودی آب به فاصله حدود ۶ متری از یکدیگر نمایان گردید.

پشت تل تخت در محوطه حصار خستی، بر روی سازه تل تخت، در محوطه پشت آرامگاه کورش بر روی تل خستی و فاصله بین کاروانسرا و آرامگاه کورش بزرگ است. نتایج حاصل از این بررسی ها بسیار قابل توجه بود. همچنین به منظور مشخص کردن آنومالی

پنجمین سال از فعالیت های هیئت باستان شناسی مشترک ایران- فرانسه در محوطه میراث جهانی پاسارگاد و دشت مرغاب در آبان و آذر ماه ۱۳۹۸ به پایان رسید. به گفته دکتر کورش محمدخانی عضو هیئت علمی گروه باستان شناسی دانشگاه شهید



های خطی آشکار شده در باغ شاهی و برای مشخص کردن ساختارهای هیدرولیکی موجود بر روی نقشه مغناطیسی که در سال های گذشته در این بخش تهیه شده بود، گمانه هایی در ۶ نقطه در باغ شاهی بر روی این آنومالی ها، ایجاد گردید که در درک بهتر این آنومالی های خطی تأثیر شایان توجهی داشت. بر اساس نقشه های مغناطیسی تهیه شده در قسمت باغ شاهی، در بخش جنوب

بهشتی تهران و سرپرست ایرانی هیئت باستان شناسی مشترک ایران- فرانسه، در این فصل از فعالیت ها در محوطه میراث جهانی پاسارگاد، به ادامه بررسی های آرکئوژئوفیزیک به روش مغناطیس سنجی در محوطه و اطراف آن، پرداخته شد و قسمت های دیگری از نقشه مغناطیسی محوطه تکمیل گردید. این بخش ها شامل قسمت هایی بین کاخ اختصاصی و کاخ بارعام، منطقه



بازدید مدیر کل امور پایگاه های کشور از مجموعه تخت جمشید



دکتر فرهاد عزیزی زلانی مدیر کل امور پایگاه های وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به همراه مهندس بهرام رضایی چراتی معاون امور پایگاه ها روز چهارشنبه ۲۴ مهرماه از مجموعه کارگاه های ساماندهی، مرمت و حفاظت واقع در محوطه میراث جهانی تخت جمشید بازدید کردند.

به گزارش روابط عمومی میراث جهانی تخت جمشید دکتر عزیزی در این بازدید ضمن ابراز خرسندی از وضعیت ساماندهی مجموعه در زمینه حفاظت و استحکام بخشی گفت: بخشی از آثار تاریخی در مجموعه تخت جمشید کارشناسی دقیق صورت گرفته است که با توجه به جایگاه این مجموعه در حوزه بین الملل قابل ستایش است.



ایشان همچنین همکاری هیات مشترک ایران و ایتالیا در مرمت بخش هایی از دو کاخ شورا و تچرا را ستودنی دانست و خاطر نشان کرد: مستند نگاری، آسیب شناسی و حفاظت و مرمت: بخشی از تفاهم نامه این دو هیات مشترک است که به خوبی در حال انجام است و ما امیدواریم که بتوانیم این همکاری ها را گسترش داده و از توان متخصصین بین المللی در تبادل دانش، حفاظت و تضمین سلامت آثار جهانی استفاده کنیم.

ایشان در پایان، طی نشست صمیمانه ای با همکاران و کارشناسان این پایگاه، ضمن تقدیر و تشکر از زحمات ایشان در مورد مرتفع شدن مسائل و مشکلات مالی پایگاه و انجام تعهدات همکاران در مدت بسیار کوتاه قول همکاری و مساعدت دادند.



ظروف سنگی سفره خانه سلطنتی

شهرزاد زارعی



به دنبال انجام پروژه ساماندهی انبارهای تخت جمشید مجموعه ای بی نظیر از قطعات ظروف سنگی تاریخی یافت شد که با بررسی گزارشهای سالهای اولیه کاوش در این مجموعه جهانی مشخص گردید تمامی این قطعات، هخامنشی و مربوط به حفاریهای اشمیت در این محل می باشند. نکته جالب و قابل اهمیت در مورد این قطعات، خرد شدن و شکسته شدن عمدی این ظروف است چرا که با توجه به جنس و ضخامت آنها از هم پاشیدگی و خرد شدن آنها به خاطر گذشت زمان نظریه ای باطل و بعید است. به نظر می رسد بعد از غارت گنجینه با ارزش هخامنشیان از جمله ظروف طلا و نقره در خزانه تخت جمشید توسط سربازان اسکندر، این ظروف سنگی به نظر چپاولگران بی ارزش و ناچیز آمده و به عمد متلاشی و خرد شده اند. بیشتر این قطعات از تالارهای شماره ۳۸ و ۴۱ خزانه تخت جمشید جمع آوری شده اند. در همان سالهای اولیه کاوش تعدادی از ظروف، بعد از قطعه یابی و وصالی در موزه نگهداری شد و مابقی جهت مطالعات و بررسی های آتی در انبار تخت جمشید آرشیو گردید. لذا با پایان کار اشمیت این مجموعه همچنان دست نخورده باقی ماند. بعد از انتقال این مجموعه (سی جعبه چوبی) به مرکز بانک سفال تخت جمشید، تمامی قطعات بر اساس نوع و جنس سنگ، تفکیک و در سه گروه: ظروف مرمرین، ظروف سنگ یشم و ظروف سنگ گرانیک طبقه بندی شدند. در مرحله دوم قطعه یابی انجام شد و تعدادی نیز وصالی گردید و نهایتاً قطعات شاخص تر مستند نگاری شد تا جهت مطالعات آتی آماده و در دسترس باشند.

در مورد کاربرد این ظروف همانطور که اشمیت آنها را (ظروف سنگی سفره خانه سلطنتی: *Royal table ware*) (Schmidt, p.81) می نامد، باید گفت بیشتر ظروف آشپزخانه ای از دسته بشقابهای بزرگ و کوچک، دیسکهای گرد و مستطیل شکل بزرگ، پیاله های کوچک، ظروف پایه دار، آبخوریهای قمقمه مانند و دسته ای دیگر که اکثراً از جنس سنگ یشم میباشند هاونهایی هستند که بیشترین کاربرد آنها استفاده در مراسم مذهبی و له کردن گیاه مقدس هوم بوده است. در مورد ظروف یشمی گفتنی است که تعدادی از این ظروف دارای کتیبه هایی به زبان آرامی است که با نوعی جوهر سیاه رنگ نوشته شده هر چند این خطوط به طور کامل هنوز توسط کسی خوانده نشده ولی به نظر اشمیت شاید تعدادی نام خزانه دارها را در بر داشته باشند.

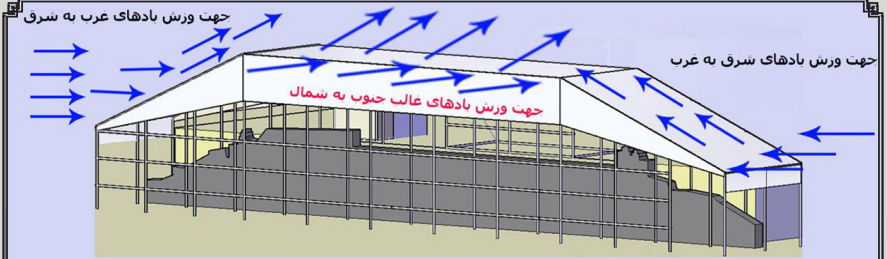
امید است تعداد بیشتری از این قطعات در آینده مرمت و در معرض نمایش علاقه مندان قرار گیرد.

منبع:

Schmidt, Erich F. 1957 *Persepolis II: Contents of the Treasury and Other Discoveries*, Chicago: The University of Chicago Press, P81

با اتمام فعالیت فصل دوم مرمتگران بدون مرز در تخت جمشید داربست های دو کارگاه کاخ شورا و تچر باز شدند

افزود: این داربستها موقتاً باز و پس از تصویر برداری فنی دوباره در همان مکان و با کمی تغییرات ایجاد خواهد شد. بدیهی است پس از نصب مجدد داربست کاخ شورا کار حفاظت و مرمت این دروازه در نمای شرقی و پشت جزرها توسط کارشناسان ایرانی انجام خواهد شد. شهرام رهبر در ادامه با تاکید بر اتمام فعالیت فصل دوم مرمتگران بدون مرز در کاخ تچر و نیز باز شدن داربستهای این کاخ اضافه کرد، پس از انجام مستندنگاری در دو بخش پلکان جنوبی کاخ تچر، حفاظ شیشه ای این کاخ به جای اصلی خود در نزدیکی پلکان جنوبی کاخ قرار خواهد گرفت و علاقه مندان می توانند جزئیات بیشتری از فعالیت مشترک مرمتگران ایران - ایتالیا را از نزدیک ببینند. بازدید و عکاسی از جزئیات مرمتی پلکان جنوبی کاخ تچر تا زمان نصب مجدد داربست حفاظتی ادامه خواهد داشت.



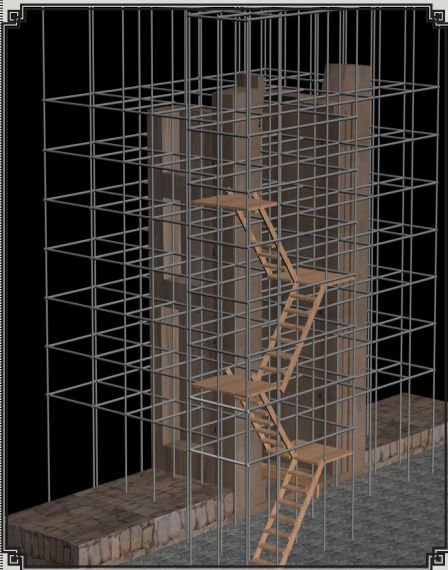
داربست تهیه شود.

رهبر اضافه کرد: مدل های سه بعدی طراحی شده چندین بار توسط کارشناسان گروه حفاظت و مرمت مورد بررسی قرار گرفت و تغییرات لازم توسط مدیر پایگاه تایید شد.

شهرام رهبر ضمن ابراز خرسندی از این طرح جامع گفت: یکی از موارد مثبت طرح گروه ایرانی مربوط به عدم انتقال بار و نیرو به کف درگاه دروازه شرقی کاخ شورا است. در طرح های اولیه بخش زیادی از وزن داربست و مرمتگران به کف درگاه دروازه شرقی منتقل می شد. این کف درگاه وضعیت مناسبی ندارد و چنانچه طرح اولیه اجرا می شد ممکن بود به کف درگاه آسیب وارد شود. گروه حفاظت و مرمت تخت جمشید ضمن شناخت کاملی که از کف درگاه دروازه شرقی کاخ شورا داشت طرح های داربست را به گونه ای در نظر گرفت تا کوچکترین نیرویی به کف درگاه وارد نشود. به همین دلیل داربست کاخ شورا با حداقل لوله و اتصالات ایجاد شد، اما طراحی به نحوی بود که در برابر بادهای بسیار شدید کوچکترین حرکتی نداشته باشد. وی تصریح کرد: خوشبختانه در حین کار کوچکترین مشکلی به وجود نیامد و مرمتگران توانستند بدون کوچکترین خطر، عملیات دقیق و حساس مرمتی را انجام دهند. مسئول گروه حفاظت و مرمت مجموعه میراث جهانی تخت جمشید با اشاره به اتمام فصل دوم مرمت روی نمای غربی و دو نمای داخلی جزوهای دروازه شرقی کاخ شورا

حمید فدایی مدیر پایگاه میراث جهانی تخت جمشید در این خصوص گفت: قبل از شروع اقدامات اجرایی مرمتی توسط مرمتگران بدون مرز در تخت جمشید، چندین طرح در زمینه تجهیز کارگاهها توسط سرپرست هیات ایتالیایی مطرح شد. این طرح ها نشانگر پیشنهادات گروه ایتالیایی مبنی بر چگونگی نصب داربست های فلزی کارگاهها بود. پس از بررسی های اولیه توسط کارشناسان حفاظت و مرمت پایگاه و با توجه به تجارب پیشین، مشخص شد طرح های ارسالی دارای کاستی هایی است و با شرایط محیطی این محوطه هماهنگ و سازگار نیست. بنابراین با همکاری کارشناسان گروه حفاظت و مرمت تخت جمشید ضمن ارزیابی طرح ها، نحوه ایجاد کارگاهها تصحیح گردید.

شهرام رهبر سرپرست هیات ایرانی و مسئول بخش حفاظت و مرمت پایگاه نیز در ادامه افزود: پس از بررسی های اولیه در کاخ شورا، مدل سه بعدی داربست ها تهیه شد. بدیهی است در بررسی مدل های سه بعدی امکان شناسایی نکات مثبت و منفی وجود دارد. وی ادامه داد: هنگام تهیه طرح های سه بعدی و بررسی وضعیت دروازه شرقی کاخ شورا نیز دریافتیم که داربست طراحی شده توسط گروه ایتالیایی تنها نماها را در بر می گیرد در صورتی که برای مرمت دروازه نیاز است مرمتگران به تمامی بخش های دروازه دسترسی داشته باشند. پس از بررسی های اولیه در کاخ شورا این نتیجه حاصل شد که قبل از هرگونه اقدام اجرایی، مدل سه بعدی

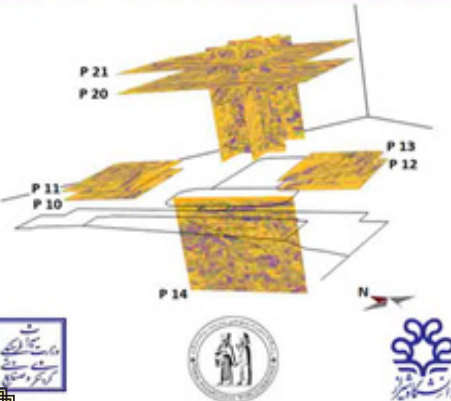
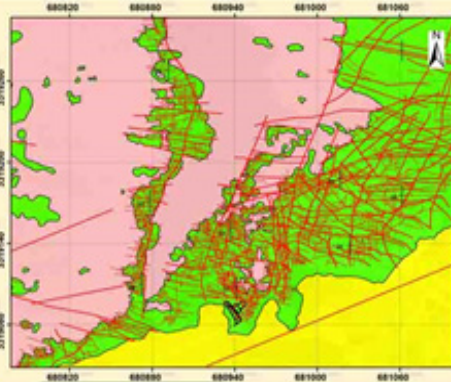


با همکاری دانشگاه شیراز و گروه حفاظت و مرمت و باستان شناسی مجموعه تاریخی نقش رستم
انجام شد:

مطالعه هندسه شکستگی‌ها در منطقه تاریخی نقش رستم

در این راستا طرحی پژوهشی با عنوان "مطالعه هندسه شکستگی‌ها در منطقه تاریخی نقش رستم" به عنوان ابزاری پایه برای شناخت عوامل زمین شناسی موثر در تخریب تدریجی کتیبه‌ها " به سرپرستی دکتر علی فقیه عضو هیات علمی بخش علوم زمین دانشگاه شیراز در این منطقه با هدف مطالعه تاثیر ساختارهای تکتونیکی بویژه شکستگی‌ها بر روند تخریب آثار باستانی و کتیبه‌ها انجام شد. در مراحل اولیه انجام این پژوهش، نحوه ارتباط توسعه فرایند انحلال و فرسایش سنگ‌های آهکی در سطح زمین با توسعه و فراوانی شکستگی‌ها مورد بررسی قرار گرفت. بر این اساس تاثیر عوامل سنگ‌شناختی، زمین ریخت شناسی و تکتونیکی بر روی توسعه فرایند انحلال در منطقه مورد مطالعه قرار گرفت و نتایج حاصل در قالب نقشه‌های موضوعی متعددی ارائه گردید. در مراحل بعدی بر اساس روش ژئوفیزیکی رادار نفوذی زمین (GPR)، نحوه گستردگی و توسعه شکستگی‌ها و حفرات احتمالی در زیر سطح زمین و در محدوده آرامگاه‌ها مد نظر قرار گرفت. نهایتاً با تلفیق نتایج حاصل از دو مرحله قبل، ارتباط ساختارهای موجود در سنگ و توسعه فرایند انحلال و فرسایش در منطقه تاریخی نقش رستم مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

انطباق اشکال فرسایشی - انحلالی توسعه یافته در محدوده مورد مطالعه با راستای شکستگی‌ها حاکی از آنست که فرایندهای زمین شناختی تکتونیکی در شکل‌گیری و توسعه پدیده‌های انحلالی کارست نقش موثری داشته‌اند. وجود این اشکال انحلالی حاکی از توسعه مجاری انتقال آب به درون توده سنگ و محدوده آرامگاه‌ها می‌باشد. با توجه به محل قرارگیری آرامگاه‌ها در شرایط خاص زمین شناختی (قرارگیری در مجاورت یک گسل بزرگ و توسعه شکستگی‌های فراوان و به تبع آن گسترش انحلال و فرسایش در توده سنگ) و با در نظر گرفتن ضوابط موجود در خصوص نحوه مرمت آثار تاریخی راهکارهایی برای جلوگیری از نفوذ و جریان آب در سنگ و تخریب بیشتر این آثار تاریخی علمی پیشنهاد گردید.



با ویژگی‌های اقلیمی منطقه، شرایط مناسبی را برای پیدایش پدیده‌های ژئومورفولوژیک فرسایشی-انحلال (کارست) سطحی فراهم ساخته است. فرایند انحلال سنگ‌های کربناته (آهک) در محدوده تاریخی نقش رستم سنگ‌نشته‌ها و همچنین آرامگاه‌های موجود در آن را مورد تهدید جدی قرار داده است. به منظور حفاظت و صیانت از این آثار ارزشمند، مطالعه عوامل زمین شناختی موثر در تخریب میراث فرهنگی موجود در این منطقه تاریخی در دستور کار پایگاه میراث جهانی تخت جمشید قرار گرفت.

منطقه تاریخی نقش رستم به عنوان یکی از مهم‌ترین جاذبه‌های گردشگری ایران در فاصله ۵۵ کیلومتری شمال شرق شهر شیراز و ۶ کیلومتری منطقه تاریخی تخت‌جمشید در کوه حاجی‌آباد (کوه حسین) قرار دارد. تحت تاثیر فرایندهای زمین شناسی-تکتونیکی، درز و شکاف‌های فراوانی در سنگ‌های آهکی این منطقه ایجاد شده و به مرور زمان تبدیل به معبری برای عبور آب شده است که در اثر انحلال ثانویه در حال تخریب و فرسایش هستند. ترکیب شیمیایی سنگ‌های آهکی، وضعیت ساختاری توده‌های سنگی همراه

تکمیل پروژه پوشش حفاظتی بر روی درگاه های کاخ اختصاصی پاسارگاد

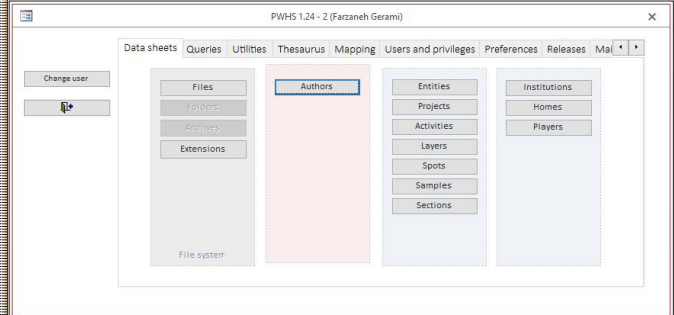


نقوش برجسته ی درگاه های کاخ اختصاصی در طول سالیان گذشته به دلیل قرار گرفتن در معرض عوامل محیطی دچار فرسایش های شدیدی شده بودند. به منظور کنترل روند فرسایش، تصمیم به اجرای سایبان بر روی این نقوش برجسته با همکاری پایگاه میراث جهانی پاسارگاد و موسسه عالی حفاظت و مرمت رم شده بود که شرح آن در فصلنامه پارسه پاسارگاد، سال اول، شماره دوم، تابستان ۱۳۹۵ آمده است. این پوشش ها از بخش های مختلفی تشکیل شده که یکی از این بخش ها، دیواره های خشتی نگهدارنده ی پایه های سایبان ها است. عملیات انتقال آب از روی سایبان ها و همچنین دیواره های خشتی یکی از مراحل اجرایی این پروژه بود که با همکاری پایگاه میراث جهانی ارگ بم در تهیه تمبوشه های سفالی و تامین سایر اقلام توسط پایگاه با حضور کارشناسان ایتالیایی در پاییز سال جاری اجرا و به اتمام رسید.

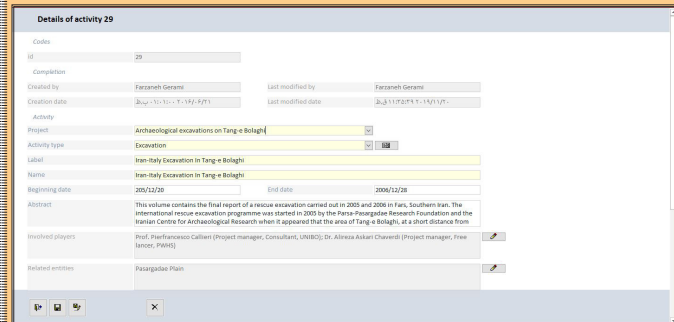


به روز رسانی و ارتقا نرم افزار دیتابیس پایگاه میراث جهانی پاسارگاد توسط گروه ایتالیایی

فرزانه گرامی



در راستای تمدید تفاهم نامه مشترک ایران - ایتالیا و در ادامه طراحی بانک اطلاعاتی پایگاه میراث جهانی پاسارگاد و بررسی نقاط ضعف و نیازهای پایگاه در سال گذشته، ارتقاء نرم افزار و دیتابیس در راستای افزایش امنیت نرم افزار، تحت وب بودن و اضافه نمودن فرم های ثبت اطلاعات کاوش، بررسی و اشیاء باستان شناسی و اطلاعات مربوط به پروژه مدیریت بحران به عنوان مهمترین اهداف این موضوع تعریف شد.



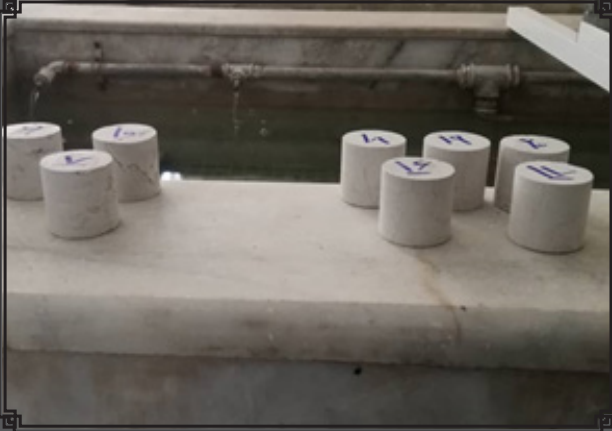
جهت عملی نمودن اهداف بلند مدت این نرم افزار بانک اطلاعاتی به منظور ارتباط با دیگر پایگاه های جهانی نیاز بود تا نرم افزار به صورت تحت وب قابل استفاده باشد، که این قابلیت به همراه امکان تعریف سطوح دسترسی جهت امنیت بالاتر توسط همکاران ایتالیایی طراحی و کدنویسی شد.

به منظور اجرایی شدن اهداف بلند مدت این طرح نیاز به تجهیز زیرساخت های اینترنتی در پایگاه ها است.



گروه مرمت مجموعه تاریخی نقش رستم خبر داد:

انجام مطالعات و نمونه برداری آزمایشگاهی



برای تکمیل بررسی ها و ارزیابی های اولیه آسیب شناسی و تعیین وسعت و ماهیت تغییرات یا آسیب های پیش رونده وارد شده بر آثار تاریخی نقش رستم جهت شناسایی روش های مناسب حفاظت و مرمت، اقدام به برداشتن نمونه های کم مقدار با توجه به حفظ ارزش های فرهنگی و زیبا شناسی اثر با دقت زیاد شده است که می تواند داده های کافی و مناسبی برای انجام مطالعات آزمایشگاهی باشد.

نمونه برداری ها تاکنون طی دو مرحله به صورتی که نمونه ها نماینده و منعکس کننده ویژگی های ساختاری و تخریب های نقش برجسته باشد، برای شناسایی رسوبات و مکانیک سنگ انجام شده است.

از جمله این آزمایشات میزان جذب آب، شاخص پوکی، میزان تخلخل، وزن مخصوص، XRD، XRF، بررسی های پتروگرافی و ... را می توان نام برد.

گروه مرمت مجموعه تاریخی نقش رستم خبر داد:

پایان مرمت های اضطراری آرامگاه خشایارشا



نقش های آرامگاه خشایارشا با توجه به داشتن قدمتی طولانی و قرارگیری در مجاورت باد و باران، آسیب های بسیاری دیده اند که مستلزم محافظت و مرمت می باشند اما در برخی نقاط آسیب بسیار شدید و در مرحله خطرناکی است که در صورت عدم رسیدگی فوری دچار ریزش و فروپاشی می شوند. به همین منظور و جهت حفاظت هرچه بیشتر این اثر ارزشمند، طرح مرمت اضطراری تهیه و پس از بررسی به مرحله اجرا درآمد. در تدوین طرح مرمت اضطراری آرامگاه براساس شدت آسیب ها اولویت بندی شد و طبق جدول اولویتها مرمت اضطراری آغاز گردید.

از جمله اولویت های این اثر مرمت نقش آتشدان، نقش فروهر، پادشاه، نیزه داران، نقوش سربازان اسکودارا، هراتی، سکاها، آن سوی دریا، خوزی، تته گوش و جداره صخره ای و ... را می توان نام برد.

آغاز فعالیت های مرمتی بر روی نقش هرمز دوم توسط کارشناسان گروه مرمتی

مجموعه نقش رستم



که توسط دفتر فنی مجموعه نقش رستم به صورت دوره ای از وضعیت سلامت آثار به عمل می آید، مرمت نقش هرمز از اولویت های مرمتی مجموعه تشخیص داده شد و فعالیت های مرمتی بر روی نقش مذکور آغاز گردید. در حال حاضر مرمت های این اثر با رویکرد حفاظتی و بر پایه مبانی نظری مرمت در حال انجام است.

مجموعه نقش رستم دارای آثار ارزشمندی از دوران عیلامیان، هخامنشیان، ساسانیان و اسلامی می باشد که در سینه صخره و در معرض شرایط نامناسب محیطی همانند باد، باران، یخبندان، ذرات ساییده موجود در باد و عوامل گوناگون محیطی قرار گرفته اند که تمامی این عوامل سلامت حیات این آثار را تحت تاثیر قرار داده اند. طی بررسی هایی



**به مناسبت
هفته کتاب و کتابخوانی برگزار شد**

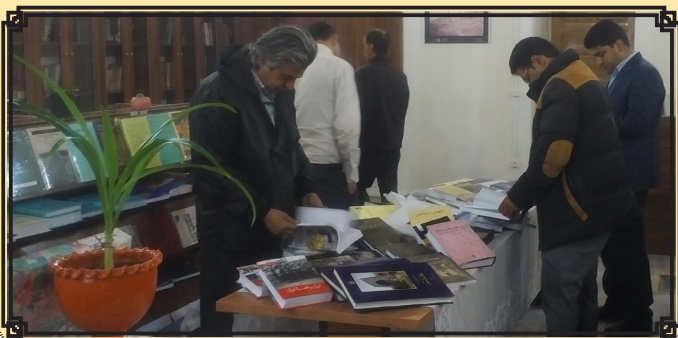
مهرناز بردبار



نمایشگاه تازه های کتابخانه تخصصی زنده یاد شاپور شهبازی (تخت جمشید) از تاریخ ۲۳ تا ۳۰ آبان ماه ۱۳۹۸ و به مدت یک هفته در محل سالن مطالعه کتابخانه برگزار شد. کتابخانه تخصصی زنده یاد شهبازی، کتابخانه ای تخصصی- پژوهشی با محوریت موضوعی دوره های هخامنشی، ساسانی و اسلامی است. ساختمان کتابخانه که در قسمت جنوب شرقی محوطه تخت جمشید واقع شده، ادامه کاخ مشکوی خشیارشا است که در سال ۱۳۱۰ هجری شمسی فضای داخلی آن بازسازی شده نمادین معماری هخامنشی است که توسط هیات حفاری آمریکایی انجام شده است. کتابخانه تخت جمشید را زنده یاد علی سامی پایه گذاری کرد اما بعدها با شکل گیری بنیاد تحقیقات هخامنشی، شادروان دکتر علیرضا شاپور شهبازی با گردآوری و خرید کتابها و مجلات تخصصی در حوزه های هخامنشی و ساسانی شکل تخصصی به آن داد. در سال ۱۳۸۳، دو سال پس از شکل گیری بنیاد پژوهشی پارسه- پاسارگاد کتابخانه از شکل سنتی و دستی خارج شد و تمامی منابع کتابخانه بر طبق اصول کتابداری و کتابخانه ای ساماندهی، فهرست نویسی و طبقه بندی شدند. هم اکنون بیش از پنج هزار جلد کتاب، مجله، پایان نامه، طرحها و گزارشات پژوهشی و اجرایی، در زمینه باستان شناسی، حفاظت و مرمت، هنر و معماری، عمران، گردشگری و صنایع دستی در این کتابخانه موجود است.

در نمایشگاه تازه های کتابخانه تخت جمشید که مورد استقبال کارشناسان و همکاران پایگاه، علاقه مندان و گردشگران داخلی و خارجی قرار گرفت، بیش از ۳۰۰ عنوان کتاب خریداری شده در دو سال اخیر و کتابهای اهدایی با موضوعات تاریخ، باستان شناسی، حفاظت و مرمت، معماری، گردشگری و... در معرض دید علاقه مندان قرار گرفت. برگزاری مسابقه از دیگر بخشهای جنبی مراسم هفته کتاب و کتابخوانی کتابخانه تخصصی پایگاه میراث جهانی تخت جمشید بود.

بیست و هفتمین دوره هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران از ۲۳ تا ۳۰ آبان ماه با شعار حال خوش خواندن در سراسر کشور برگزار گردید.



**اهدای یک ظرف تاریخی سفالی
به تخت جمشید**



به گزارش روابط عمومی پایگاه میراث جهانی تخت جمشید، یک هموطن فرهنگ دوست، اهل روستای چم ریز کامفیروز شمالی، ظرف سفالی لعاب دار و دارای ارزش تاریخی را جهت نمایش در موزه تخت جمشید به این پایگاه اهدا نمود.

به نقل از روابط عمومی پایگاه در بهمن ماه سال پیش علی خلیلی باصری اهدا کننده این شی تاریخی، در اراضی کشاورزی خود به صورت اتفاقی، ظرف سفالی به ابعاد ۸ در ۵/۸ پیدا کرده و آن را از طریق یگان حفاظت اداره میراث فرهنگی شهرستان مردشت جهت حفظ و نگهداری بهتر از این شی، به پایگاه اهدا نمود. در این خصوص علی اکبر صادقی کارشناس باستان شناسی پایگاه گفت: این ظرف تاریخی و اصیل به رنگ سفال لعاب دار، قرمز رنگ و دارای لعاب درونی و بیرونی است که در قسمت زیرین دهانه کمی باریکتر و ته ظرف به صورت محدب با ایستایی متوسط می باشد. ارتفاع این ظرف ۵/۸ سانتی متر و قطر دهانه ۸ سانتی متر است. وی افزود: این ظرف با کاربری آشپزی حائز اصالت بوده و متعلق به هزاره اول قبل از میلاد است.

صادقی اظهار داشت: با توجه به نامعلوم بودن محل کشف و عدم کشف علمی در محل، تخمین دقیق دوره ساخت ظرف ممکن نیست. ایشان در پایان اضافه کرد، ظرف مذکور سالم و دارای ارزش مطالعاتی و موزه ای است.

حمید فدایی مدیر پایگاه نیز با بیان اینکه پایگاه میراث جهانی تخت جمشید با همکاری اداره میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شهرستان مردشت با فرهنگ سازی که در زمینه حفظ، نگهداری و صیانت از محوطه ها و بناهای تاریخی انجام داده، باعث شده تا مردم به صورت داوطلبانه نسبت به تحویل آثار تاریخی به میراث فرهنگی تشویق شوند، افزود، در همین ارتباط ماه گذشته یک قطعه سنگ تاریخی مربوط به دوره هخامنشی به این پایگاه اهدا شد که در حال حاضر جهت حفاظت و مرمت، در گنجینه موزه تخت جمشید نگهداری می شود.



برگزاری نشست علمی و ارائه دستاوردهای پایگاه میراث جهانی تخت جمشید در سال های اخیر، به مناسبت هفته پژوهش

شد، با حضور مدیر پایگاه میراث جهانی تخت جمشید و جمعی از مهمانان این مراسم از برنامه های جنبی پایگاه پژوهشی تخت جمشید به مناسبت هفته پژوهش بود. نمایشگاهی از تازه های کتابخانه تخصصی تخت جمشید نیز به همین مناسبت از ۲۴ تا ۳۰ آذر ماه در محل سالن مطالعه کتابخانه برگزار گردید.



به گزارش روابط عمومی پایگاه میراث جهانی تخت جمشید در این مراسم که با حضور کارشناسان و مدیر پایگاه میراث جهانی تخت جمشید، جمعی از پژوهشگران و اساتید دانشگاه و مسئولین شهرستان مرودشت در سالن اجتماعات مجموعه جهانی تخت جمشید برگزار گردید، حمید فدایی مدیر پایگاه میراث جهانی تخت جمشید با ابراز خرسندی از عملکرد کارشناسان پایگاه در حوزه باستان شناسی، حفاظت و مرمت، عمرانی و معماری، فعالیت های پژوهشی و اجرایی این پایگاه را در سالهای اخیر ارزنده خواند و گفت: بدون شک این پایگاه محلی برای پژوهش و تحقیق است تا به طور مداوم ارزشهای مادی و معنوی موجود در محوطه ها کشف، معرفی و ارتقا یابد.



وی ادامه داد، نه تنها باید این ارزشها را کشف بلکه باید روشها و راه هایی نیز برای حفاظت و صیانت از این ارزشها جستجو شود که این خود مستلزم مطالعه و پژوهش است تا به وسیله آن بتوان میراث فرهنگی را ارتقا داد.



فدایی همچنین موضوع پژوهش و تخصص در حوزه پایگاه را بسیار مهم دانست و خاطر نشان کرد: اگر به سابقه پایگاه ها برگردیم متوجه خواهیم شد که عنوان اصلی پایگاه ها، پایگاه پژوهشی بوده است و ما همه به عنوان پژوهشگر مشغول به فعالیت هستیم. مدیر پایگاه ضمن مروری بر فعالیت های پژوهشی کارشناسان پایگاه در دو دهه گذشته از تمامی متخصصین و کارشناسان این پایگاه تشکر و قدردانی نمود.



دکتر علیرضا عسکری چاوردی عضو هیات علمی دانشگاه شیراز و سرپرست ایرانی تیم مشترک کاوش های باستان شناسی شهر پارسه در بخش دوم سخنرانی با بیان اینکه شهر پارسه از نظر تاریخی بسیار مهم است و اینکه تحقیقات و پژوهش های باستان شناسی هم در گذشته و هم امروز در کشف شهر پارسه بسیار حائز اهمیت بوده است در خصوص روند تحقیقات نوین باستان شناسی در شهر پارسه سخنرانی کرد.

وحید بارانی کارشناس بخش پژوهش واحد باستان شناسی و دبیر اجرایی این سمینار نیز در مورد تهیه نقشه باستان شناسی دشت مرودشت سخن گفت و توضیحاتی در مورد مهمترین دستاوردهای این واحد که شامل تهیه نقشه کامل باستان شناسی دشت مرودشت به منظور تکمیل نقشه و اطلس باستان شناسی کشور، بررسی و شناسایی محوطه ها در کل شهرستان و جمع آوری داده های باستان شناسی بود، را ارائه داد.

افتتاح نمایشگاه دستاوردهای پایگاه میراث جهانی تخت جمشید که از تاریخ ۲۴ تا ۲۸ آذرماه در محل سالن ورودی تخت جمشید برگزار

با حضور جمعی از کارشناسان مجموعه میراث جهانی تخت جمشید، هیات مشترک ایران- ایتالیا در تل آجری و گروه مرمتگران بدون مرز در تخت جمشید برگزار شد



ارائه گزارش پروژه باستان شناسی شهر تاریخی "سامشویلد" در قفقاز جنوبی توسط پروفیسور دیوید برکاشویلی

پروژه باستان شناسی و بین رشته ای "سامشویلد" توسط دانشگاه جورجیا (تفلیس) در سال ۱۳۹۳ آغاز شده و تا کنون ادامه دارد. مطالعات باستان شناسی، پالینولوژی، بررسی های GPR و فتوگرامتری ناحیه ای از جمله فعالیت هایی است که در طول این پروژه باستان شناسی انجام شده است.

پروژه مذکور در سال ۱۳۹۶-۹۷ به شکل بین المللی ادامه یافت و گروه های متخصص از موسسات علمی مختلف، با این پروژه همکاری کردند. نتایج علمی این پروژه در چارچوب دعوت فصل نهم پروژه مشترک ایران- ایتالیا در تل آجری در تاریخ ۲۹ مهرماه ۱۳۹۸ در محل سالن کنفرانس تخت جمشید برای علاقه مندان ارائه شد.

فصل نهم برنامه پژوهش های باستان شناسی هیات مشترک ایران - ایتالیا در تل آجری



فصل نهم پروژه مشترک ایران - ایتالیا در تل آجری به سرپرستی دکتر علیرضا عسکری چاوردی و پروفیسور پی یر فرانچسکو کالیری از ایتالیا از اواسط مهر ماه ۱۳۹۸ آغاز شد. این پروژه که تکمیل و ادامه پژوهش های تل آجری و شروع فعالیت های میدانی در آن محل، نقشه برداری و مستند نگاری در محدوده پیرامونی این محوطه در روستای فیروزی بود، در راستای ادامه همکاری مشترک ایران- ایتالیا با عنوان "از کاخ تا شهر" از تاریخ ۱۰ مهر ماه آغاز و به مدت یک ماه ادامه داشت.

فصل نهم مطالعات و بررسی باستان شناسی محوطه های آغاز هخامنشی در اطراف شهر پارسه تخت جمشید با مجوز ریاست پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری انجام شد. تل آجری واقع در سه کیلومتری تختگاه تخت جمشید قرار گرفته و بنایی از خشت و آجر با ابعاد سازه ای ۳۰ در ۴۰ متر است.

اهدای چند جلد کتاب و سی دی با موضوع تخت جمشید و پاسارگاد به یک کودک محروم و علاقه مند به تاریخ در استان کهگیلویه و بویراحمد



ذوق کودکانه و بازسازی خلاقانه یک کودک محروم استان کهگیلویه و بویراحمد در به تصویر کشیدن آرامگاه کوروش بزرگ و بنای یادمانی آن؛ نادیده و به تصویر کشیده شده بر سنگ و ماسه؛ و انعکاس خبری آن در صفحه مجازی آقای اسماعیل آذری نژاد، روحانی کتاب خوان و قصه خوان کودکان و نوجوانان محروم در استان کهگیلویه و بویراحمد باعث شد، دکتر حمید فدایی، مدیر این پایگاه با ارسال نامه ای از زحمات و تلاش های قابل تقدیر اسماعیل آذری نژاد، روحانی فعال در زمینه ترویج و گسترش فرهنگ کتابخوانی و ایجاد زمینه و فراهم کردن شرایط مطالعه و کتابخوانی و آشنایی کودکان با آثار تاریخی و فرهنگ و تمدن ایران زمین در بین این کودکان و نوجوانان محروم تشکر و قدردانی کند. همچنین، با همکاری و هماهنگی کتابخانه تخصصی تخت جمشید و به منظور آشنایی و تشویق بیشتر این نوجوان و دیگر نوجوانان علاقه مند این روستای محروم نسبت به آموختن، یادگیری و حفظ میراث و فرهنگ و تمدن ایران زمین، ۴ بسته فرهنگی با موضوعات تخت جمشید، نقش رستم و پاسارگاد به منظور استفاده ایشان اهدا شد. لازم به یادآوری است این پایگاه در نظر دارد در آینده نزدیک و با هماهنگی و همکاری اداره میراث فرهنگی استان کهگیلویه و بویراحمد امکان بازدید این نوجوان و دیگر نوجوانان محروم این روستا از پایگاه میراث جهانی تخت جمشید، نقش رستم و پاسارگاد را فراهم کند.





هدیه آورندگان هندی = پلکان شرقی آپادانا



هدیه آورندگان ارمنی = پلکان شرقی آپادانا



هدیه آورندگان بلخی = پلکان شرقی آپادانا



هدیه آورندگان لیدیه ای (لیسی) = پلکان شرقی آپادانا



هدیه آورندگان کنداریان دره کابل = پلکان شرقی آپادانا



هدیه آورندگان کاپادوکیه ای = پلکان شرقی آپادانا

پایان بررسی های باستان شناسی شهرستان پاسارگاد و بخش مشهد مرغاب شهرستان خرمید

گروه باستان شناسی پایگاه میراث جهانی پاسارگاد

محدوده مورد مطالعه شناسایی گردید. دامنه تپه ماهوری هایی که بافت آنها قلمه سنگی است بیشترین محوطه های باز از دوره پارینه (OPEN SITE) سنگی میانی را در خود جای داده اند که قدمتی بین ۲۸ هزار تا ۱۲ هزار سال قبل را در بر می گیرد.

وجود تعداد زیادی ابزارهای سنگی از دوران پارینه سنگی جدید و فرا پارینه سنگی با قدمت ۱۲ هزار تا ۸ هزار سال قبل گویای نخستین استقرارهای انسانی در منطقه است که از جمله می توان به اشکفت تاقتی، اشکفت حاج میرزایی، اشکفت شاه مردان در شهرستان پاسارگاد و اشکفت قلی و اشکفت تنگ چنارو در بخش مشهد مرغاب اشاره نمود. غارها و پناه گاههای صخره ای به سبب کوهستانی بودن بیشتر گستره منطقه، بخش زیادی از استقرارگاه های انسانی را در دوران نوسنگی به وجود آورده اند که تعداد زیادی از آنها در منطقه مورد مطالعه شناسایی گردید.

از دوران نوسنگی با سفال نیز چند محوطه شناسایی شده که مهمترین آن محوطه تل سنگی پیرقنبر است. همچنین از دوران آغاز روستا نشینی (هزاره ۷ پ م) محوطه های گوناگونی مربوط به فرهنگ باکون و لپویی در بخش های هموار و دامنه تپه ها شناسایی شد. تل نخودی، سه آسیاب و تل خاری در دشت پاسارگاد، تپه رحمت آباد، تل قبرستان قصردشت در دشت کمین، تل کلیچه بیان و تل شهرک در دشت مرغاب از محوطه های شناسایی شده این دوران هستند.



یک سنگ مادر از دوران پارینه سنگی جدید و دست افزارهای محوطه نوسنگی پیرقنبر مرغاب



یک غار با شواهدی از استقرار دوران فراپارینه سنگی و نوسنگی

طبیعی و زیست محیطی منطقه پاسارگاد و دشت مرغاب شرایط زندگی را برای جوامع انسانی از دوران پارینه سنگی، فراپارینه سنگی، نوسنگی و سراسر دوران تاریخی و دوران اسلامی تا کنون فراهم کرده است.

در این بررسی نزدیک به ۱۳۰۰ اثر و محوطه تاریخی فرهنگی و نزدیک به ۳۰۰۰ گور تاریخی منفرد (توده سنگی، خرسنگی) در

دلیل کوهستانی بودن منطقه در آغاز، قسمت های هموار و دشت های میانکوهی بررسی شد و سپس بلندی ها و دامنه ها مورد مطالعه قرا گرفت.

گستره بررسی شده، ۳۲۳۰ کیلومتر مربع را در بر می گیرد که شامل دشت های هموار و حاصلخیز، کوهستان ها و تپه ماهوری است. همین شرایط اقلیمی و گوناگونی عوارض

برنامه بررسی باستان شناسی شهرستان پاسارگاد و بخش مشهد مرغاب از آبانماه ۱۳۹۵ با مجوز پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی کشور آغاز شد و به دلیل فراوانی آثار و محوطه های تاریخی فرهنگی و همچنین گستردگی و کوهستانی بودن منطقه، نزدیک به ۶ ماه پژوهش میدانی آن به طول انجامید. هدف از اجرای این برنامه در گام نخست شناسایی و مطالعه آثار و پدیده های باستان-شناختی منطقه پاسارگاد و مشهد مرغاب به منظور ثبت جزییات آثار و محوطه های تاریخی- فرهنگی بود که تاکنون شناسایی نشده بودند. موقعیت یابی مکانی آثار و محوطه ها، شناسایی سفال و مواد فرهنگی، دوره بندی، مستندنگاری آثار معماری، مشخص کردن وضعیت مالکیت آثار و محوطه ها از دیگر اهداف این پژوهش میدانی بود. تهیه و ترسیم نقشه پراکنش آثار تاریخی (نقشه باستان شناسی) منطقه مورد مطالعه بخش دیگری از اهداف این پژوهش میدانی بود که در پایان، این هدف نیز محقق شد.

تهیه بانک اطلاعاتی آثار و پدیده های باستان شناسی منطقه که از اهداف این بررسی است برای دیگر فعالیت های پژوهشی مطالعاتی، دست یابی به بهترین روش حفاظتی از آثار با در نظر گرفتن موقعیت های خاص جغرافیایی، مسیرهای دسترسی و روش حفاظت از آنها مرجع مناسبی خواهد بود.

این برنامه با روش پیمایشی و تقسیم بندی منطقه بر پایه تقسیمات سازمان نقشه برداری کشور و تقسیمات محلی و شکل عوارض طبیعی انجام شد. به

و سنگ آهن در سطح منطقه شناسایی شد که بسیار با اهمیت می باشند.

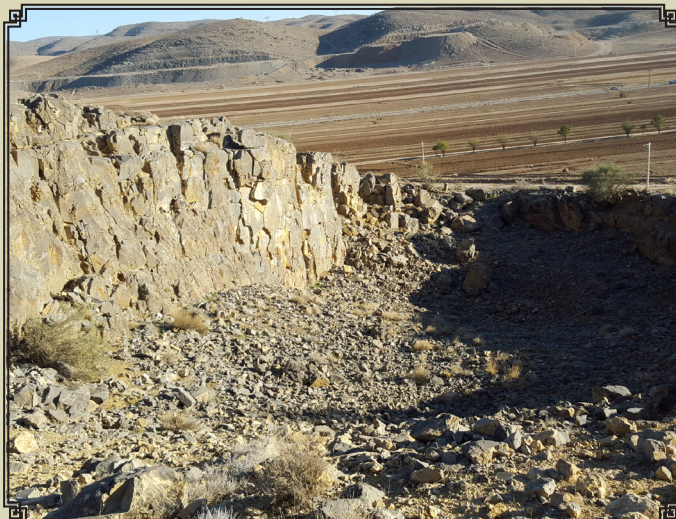
از دوران اشکانی (فرا هخامنشی) و ساسانی نیز تعداد زیادی گور (نزدیک به ۳۰۰۰ گور توده سنگی و کلان سنگی) شناسایی شده که شوربختانه بیشتر آنها توسط سودجویان مورد دستبرد و تخریب قرار گرفته و تنها تعداد اندکی سالم باقی مانده اند.

همچنین محوطه های استقرار و کارگاهی (فلزگری و تولید شیره انگور) گوناگونی نیز از این دوران در دشت پاسارگاد و مشهد مرغاب شناسایی شد. تل جنگی، تل قاسم آباد، تل کوچکک و تل امامزاده ابراهیم از جمله محوطه های شناسایی شده از این دوران است.

از دوران پسا تاریخی (اسلامی) تا دوران معاصر نیز محوطه های استقرار و بناهایی همچون چهارتاقی، کاروانسرا، پل، حمام، قلعه، کانسنگ های آهن و سنگ ساختمان، کارگاه های فلزگری، ساختارهای دستکند، گورستان های اسلامی و استقرارگاه های عشایری در این بررسی شناسایی گردید.



چهار تاقی قاضیان، اواخر ساسانی و اوایل اسلامی



معدن تاریخی احمد بیگی در دشت پاسارگاد

در چندین محوطه سفال هایی یافت شد که گمان می رود مربوط به دوران آغاز تاریخی و عصر آهن یک و دو باشند. از جمله می توان به تپه قصر دشت کمین و تل مزیدی ۲ در دشت مرغاب اشاره کرد.

اما مهمترین و بیشترین آثار و محوطه های شناسایی شده در این ناحیه مربوط به دوران هخامنشی است. این بررسی ها نشان از آن دارد که آثار هخامنشی منطقه تنها محدود به بناهای شناسایی شده در محوطه پاسارگاد نیست، چرا که یافته های جدید روشن کرده که در سرتاسر دشت پاسارگاد، دشت مرغاب و دشت کمین مجموعه ای از زیرساخت ها با توجه به موقعیت پاسارگاد به عنوان یک مرکز مهم حکومتی هخامنشی ایجاد شده که تاثیر زیادی در شکل گیری و توسعه آن داشته است.

یکی از زیرساخت-های دولت هخامنشی، ایجاد راه های ارتباطی و ساختارهای وابسته به آن است. در بررسی پیمایشی انجام شده شواهد و مدارکی از مسیرهای هخامنشی و ساختارهای وابسته به آنها در منطقه به دست آمد.

با توجه به کوهستانی بودن دشت پاسارگاد و مرغاب، جهت دسترسی به دیگر مناطق کشور از چند گذرگاه طبیعی امکان آمد و شد وجود داشته است. در راستای همین گذرگاه ها است که آثار و شواهدی از مسیرهای تاریخی شناسایی شد. بر بلندای چند تپه بقایای ساختارهای معماری لاشه سنگی و خشتی وجود دارد که آثار و شواهد باستان شناسی موجود نشان می دهد به گمان زیاد این تپه ها مراکز یا پاسگاه های هخامنشی در این بخش از دشت مرغاب بوده اند که مسیر شمالی منطقه را کنترل می کرده اند.

از دیگر آثار مهم شناسایی شده مجموعه ای از دیوارهای لاشه سنگی است که در دامنه تپه ها و بلندی های کوهستانی منطقه وجود دارد. این ساختارها به صورت پراکنده و در بخش های مختلف منطقه مرغاب و پاسارگاد قرار گرفته اند و پهنای آنها نزدیک به یک و نیم متر با بیشترین بلندی ۲ متر و درازای میان دو تا بیست کیلومتر است.

با توجه به اندازه و ساختار دیوار و همچنین موقعیت قرارگیری آن در نزدیکی محوطه پاسارگاد احتمالاً کارکرد دیوار به منظور تعیین مرز سیاسی یا مذهبی بوده است.

اما مهمترین آثار و محوطه های شناسایی شده در منطقه، مجموعه ای از ساختارهایی است که با ماهیت بهره برداری از منابع آب منطقه و انتقال آن به دشت های پایین دست در دشت پاسارگاد و کمین ساخته شده اند و بی گمان تاثیر شگرفی بر رشد و پیشرفت منطقه پاسارگاد داشته است.

هدف از ساخت سدها با توجه به خیزآبهای رود پلوار، مهار سیلاب های فصلی در سرشاخه های رود و همچنین ذخیره سازی آب جهت استفاده در ماه های گرم و خشک سال در بخش های گوناگون از جمله کشاورزی و باغداری، محوطه های مسکونی و تولیدی و به ویژه محوطه شاهانه پاسارگاد بوده است. وجود هفت سد و بند هخامنشی و شناسایی نزدیک به ۷۰ کیلومتر جوی و آب راه در این ناحیه همگی نشان از اهمیت فراهم کردن آب مورد نیاز و استفاده بهینه از منابع آب موجود در منطقه را دارد.

همچنین از دوران هخامنشی مجموعه ای از معادن سنگ ساختمان



از چند ساعت طول کشید که به دلیل طولانی شدن، در این شماره تنها بخشی از آن آورده شده است. ۱

۱- به دلیل سکونت آقای هوشنگ رسولی در تهران و عدم دسترسی مستقیم به ایشان، سئوالات مصاحبه برای آقای یاسر جوادی از همکاران ایکوموس در تهران ارسال شد و ایشان زحمت انجام و ضبط این مصاحبه را کشیدند. فصلنامه خبری پارسه- پاسارگاد به نوبه خود از ایشان بسیار سپاسگزار است.

امروزه حفظ و مدیریت بناها و محوطه های میراث فرهنگی دانش و توان مدیریتی خاصی را می طلبد. مدیر و مسئول بودن محوطه های میراث فرهنگی به خصوص آثار ثبت جهانی که همواره زیر ذره بین کارشناسان، دلسوزان و متخصصان مربوطه است هرگز کار ساده ای نبوده و نخواهد بود. مدیریت این مکانها معمولا بار روانی و فشار زیادی را به دنبال خواهد داشت و اینجاست که فهم و دانش یک مدیر به کمک خواهد آمد. در روایت یک دیدار این شماره از فصلنامه خبری پارسه- پاسارگاد به سراغ آقای هوشنگ رسولی، اولین مدیر پس از انقلاب اسلامی ایران در تخت جمشید رفته ایم و گپ و گفتگویی متفاوت و البته بسیار مفید با ایشان داشتیم. این گفت و گو بیش

توضیح دهید؟ سئوالی که بدون شک پرسش بسیاری از خوانندگان ما نیز هست.

همانطور که گفتیم ما با یک موج همگانی نفرت و انزجار مواجه بودیم، با استدلالاتی کاذب انقلابی. هر روز این مشکلات بود و مسافرانی که برای بازدید از مجموعه تخت جمشید می آمدند نگاهی متفاوت به آن داشتند و با این پیش فرض که آنجا را نمود ستم به اجداد خود می دیدند تمام تلاش خود را برای تخریب و آسیب رساندن بر روی آثار به کار می گرفتند.

علاوه بر آن مراقبین آثار نیز خود درک درستی از گذشته و آثار گذشتگان نداشتند و از سوی دیگر توان برخورد با این بازدید کنندگان را نداشتند. تدبیری که من در این زمان اندیشیدم تهیه بروشورهایی با مطالبی از آیه هایی از قرآن بود با این مضمون ها که می فرماید: (قل سیرو فی الارض قد کان عاقبتا المکذبان) یعنی در زمین بگردید و عاقبت کار دروغگویان را ببینید و یا در نهج البلاغه آن جا که حضرت مولا به امام حسن(ع) می فرمایند فرزندم به تاریخ چنان نگاه کن که خود در تاریخ زندگی میکنی، و یا فرمایشاتی از حضرت امام در کتاب تحریرالوسیله که آشکارا مطلبی دارند که آثار تاریخی که از شاهان گذشته برجای مانده و حتی نام می برند مانند بابل، بروشورهای یک صفحه ای را همراه با بلیط به بازدیدکنندگان می دادیم علاوه بر آن بنرهایی با این متون در جای جای تخت جمشید نصب کردیم و این بسیار تاثیر گذار بود. علاوه بر این ما اتاقک نگهداری در بلندی های تخت جمشید را تهیه و نصب کردیم و به کمک وسایل نور و صدا و یک دوربین شکاری نگهداری که در آن کابین بود مجموعه را کنترل می کردیم و در صورتی که افراد به آثار نزدیک شده یا قصد تعدی داشتند با بلند گو تذکر داده می شد. این کار هم خیلی تاثیر داشت. مجموع این کارها بازدید کنندگان خشمگین را کمی آرام کرده بود.

اردیبهشت ماه ۱۳۵۸ یک گروه رادیکالی از شیراز به قصد تخریب تخت جمشید حرکت کردند و اگر به مجموعه می رسیدند هیچ یگانی برای متوقف کردن آنها وجود نداشت من نزد اولین امام جمعه مرودشت

شیراز شدم. چند سال بعد از انقلاب وزارت فرهنگ و هنر و اداره اطلاعات و جهانگردی با هم ادغام شدند و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل شد و پس از آن سازمان میراث فرهنگی شکل گرفت که اولین رییس آن آقای دکتر حجت بودند و آقای دکتر شیرازی معاونت ایشان را بر عهده داشتند. در آن زمان بود که تمام واحدهای میراث فرهنگی از جمله حفاظت و مرمت، باستان شناسی و حفاظت فیزیکی به صورت یک کل واحد درآمدند. اولین رییس میراث فرهنگی شیراز در آن زمان آقای کمالی پور بودند و پس از ایشان من این مسولیت را تا سال ۱۳۷۵ که بازنشسته شدم، به عهده داشتم.

آقای رسولی لطفا کمی از شرایط تخت جمشید اوایل انقلاب برای ما بگویید؟

دوران اوایل انقلاب بحرانی ترین وضعیت در میراث فرهنگی حاکم بود و تلقی جامعه انقلابی ما از میراث فرهنگی، تلقی تلخی بود. چرا که افراد، غالبا در این تصور بودند که میراث فرهنگی برآورد دستگاه سلطنت است و مبلغ شاه دوستی! این موضوع که میراث فرهنگی در دوره پیش از انقلاب مورد توجه بنیاد های فرهنگی پیش از انقلاب بود، زمینه ساز تفکری شده بود که این مجموعه ها وابسته به حکومت شاهی است و باعث شده بود حساسیت ها در این زمینه بسیار زیاد باشد.

در مورد آثار پیش از اسلام و به ویژه تخت جمشید که محرک فکری گروه های مختلف جامعه بود(این میراث را نماد ستم به اجداد خود می دانستند) آشکارا دشمنی خود را با میراث فرهنگی اعلام می کردند. با این تفکرات غالب بازدید کنندگان به قصد تخریب به تخت جمشید می آمدند و بدترین الفاظ را نثار بانی آن که داریوش شاه بود می کردند. البته اندیشمندانی بودند که مخالف این رفتار ها بودند یا افراد بومی که غالبا کارکنان مجموعه بودند.

خوب جناب رسولی، حال که سئوال قبل مطرح شد شاید بهتر باشد راجع به آمدن آیت الله خلخالی و حواشی آمدن ایشان به تخت جمشید و دلایل انصراف ایشان از تخریب تخت جمشید هم برای ما و خوانندگان نشریه پارسه، پاسارگاد

آقای رسولی لطفا به عنوان اولین سئوال خودتان را به طور کامل برای خوانندگان ما معرفی کنید و بفرمایید تا امروز چه سمتهایی داشته اید؟

من هوشنگ رسولی هستم متولد ۱۳۲۱/۶/۳۱ در شهرستان نهاوند. تحصیلات دوران ابتدایی تا پایان دوره متوسطه را در شهر های نهاوند و بروجرد به پایان رساندم و پس از آن به عنوان معلم در آموزش و پرورش مشغول به کار شدم.

دیبری را از شهرستان درود در سال ۱۳۴۲ آغاز کردم و پس از آن به تهران منتقل شدم و همزمان با تدریس در دوره ابتدایی وارد دانشگاه تهران برای تحصیل باستان شناسی شدم و با اخذ مدرک لیسانس در سال ۱۳۵۰ به وزارت فرهنگ و هنر آن زمان منتقل شدم و پس از گذراندن یک دوره ۶ ماهه در سازمان حفاظت آثار باستانی و در دفتر فنی شروع بکار شدم که کار مرمت بناهای تاریخی را انجام می دادیم.

سال ۱۳۵۳ به اداره کل فرهنگ و هنر شیراز منتقل شدم و تا سال ۱۳۵۷ در آن اداره مشغول به کار بودم. در همان زمان حضور در شیراز وارد مقطع فوق لیسانس رشته معماری دانشگاه ملی (شهید بهشتی) شدم و در سال ۱۳۵۹ تحصیلاتم را به پایان رساندم و در سال ۱۳۷۵ یعنی سال بازنشستگی ام در اداره میراث فرهنگی فارس، موفق به اخذ کارشناسی ارشد از دانشکده پردیس اصفهان در رشته مرمت بناهای تاریخی شدم.

چطور شد که به عنوان اولین مدیر تخت جمشید پس از انقلاب، انتخاب شدید و انگیزه تان از قبول این مسئولیت چه بود؟

تا زمان انقلاب اسلامی آقای دکتر شهبازی ریاست مجموعه را برعهده داشتند و پس از آن همکاری ایشان با وزارت فرهنگ و هنر قطع شد. من یک ماه پس از انقلاب توسط آقای دکتر ورجاوند، قائم مقام وقت وزارت فرهنگ و هنر به سمت سرپرست تخت جمشید (در آن زمان بنیاد تحقیقات هخامنشی نام داشت) منصوب شدم و به مدت یک سال و سه ماه در آنجا مشغول به کار بودم(دانشجوی آقای دکتر ورجاوند بودم و در شیراز در کنار ایشان کار میکردم). پس از آن مجددا به شیراز برگشتم و مسوول بخش باستانشناسی اداره کل فرهنگ و هنر



آقای موسوی نژاد ۱ در مردودشت که نگرش باز و وسیع به موضوع داشتند و سابقه گفتگوهای فرهنگی با ایشان داشتم (یکی از طرفداران ما شده بود) رفتم و قضیه و پیامد های منفی آن را به جد با ایشان مطرح کردم که سرانجام ایشان همراهی کردند و ماجرا جلوی پل خان بسته شد.

ابتدا با صحبت و نصیحت و سپس با تهدید جدی که اگر ایشان نبودند من نمی دانم آن روز چه اتفاقی رخ میداد و من امروز نمی دانم کجا هستند اگر زنده هستند خدا سلامت بداردشان و اگر فوت کردند براستی خدا رحمتشان کند چرا که اقدام ایشان جلوی این کار که تاثیر مهمی در زمان حال و آینده را داشت، گرفتند.

در مورد آقای خلخالی که می گویند، او تصمیم داشت تخت جمشید را ویران کند و عده ای جلوی آن را گرفتند، هیچگاه اینطور نبوده گرچه خود من هم روزهایی از مرداد ماه ۱۳۵۸ دچار ترس توهم آمیزی شده بودم چراکه شنیده بودم آقای خلخالی قرار است به شیراز بیاید و اگر اتفاقی که برای آرامگاه رضا شاه افتاد اینجا هم بیافتد کاری از دست ما بر نخواهد آمد.

(من در مورد آقای خلخالی نمیخواهم برائتی بدهم اما در مورد تخت جمشید ایشان اهانتی به تخت جمشید نکردند). من شبها در مجموعه می خوابیدم و ۱۶ یا ۱۷ مرداد ماه بود که صبح خیلی زود به من اطلاع دادند که آقای خلخالی به تخت جمشید آمده اند. من به هنگام ملاقات ایشان متن ها، بروشور ها و بنرهایی را که قبلا توضیح دادم و آماده کرده بودیم برایشان زمزمه کردم و ایشان گفتند من مخالفتی با آثار تاریخی ندارم و همان جا من به آرامش رسیدم و شروع به توضیح درباره آثار نمودم. این کل ماجرای آقای خلخالی درمورد تخت جمشید بود.

وقوع انقلاب اسلامی ایران بالطبع تغییراتی را نیز در بدنه سازمان میراث فرهنگی و به دنبال آن تخت جمشید داشت. لطفا از جو و شرایط آن موقع و تاثیرات این انقلاب بر ساختار و تشکیلات تخت جمشید بگویید؟

آن زمان با مشکلات زیادی مواجه بودیم علاوه بر مشکلاتی که تا به اینجا ذکر شد، بودجه هم به خوبی به ما نمی رسید چرا که دولت آن زمان موقت بود و ما بیشتر متمرکز بر حفاظت آثار از سوی عوامل انسانی بودیم. مثلا در مورد پاسارگاد افرادی که زمین های خود را به قیمت خیلی خوب فروخته بودند پس از انقلاب مدعی بودند که زمین هایی که با رضایت خود و چند برابر قیمت فروخته بودند را پس بگیرند و ما در دادگاه ها جلوی این زیاده خواهی ها را گرفتیم.

تخت جمشید در آن زمان دو بخش بود: یک بخش دفتر فنی (مرمت ها) وابسته به سازمان ملی حفظ آثار باستانی و دیگری بخش ریاست تخت جمشید که حفاظت فیزیکی (نگهبانی) وابسته به فرهنگ و هنر را بر عهده داشت که بعدها تبدیل شد به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

این موضوع تداخلی در انجام امور ایجاد نمی کرد؟

منابع و منافع مشترک هر دو بخش پیش از انقلاب تدوین و ترسیم شده بود و گاهی ما کمبود نگهبانان شب را با کارگران کارگاه ها جبران می کردیم. رییس اداره میراث فرهنگی شیراز در آن زمان آقای مهندس رایتی بودند و پیش از آن آقای مهندس دیاز. همه ما یک نگرش داشتیم. آقای مهندس رایتی و من هم دوره دانشجویی بودیم و مشکل زیادی با هم نداشتیم و مشکلات را با هم رفع می کردیم.

آیا اگر باز به آن زمان برگردید باز هم آن مسئولیت را قبول می کردید؟
در حقیقت من غافلگیر شدم اما آگاهانه پذیرفتم چون حس می کردم همه ما نسبت به آثار فرهنگی عشق و علاقه و مهمتر از آن دین داریم. گرچه همه مشکلات و شرایط و نگرش مردم را می دانستم و هیچ کدام از امکانات گذشته وجود نداشت.

آقای رسولی آیا شما علاوه بر سازمان میراث فرهنگی در ارگان و یا نهاد دیگری هم فعالیت داشته اید؟
بله بیست سال در دانشکده معماری دانشگاه آزاد شیراز تدریس میکردم که تا پس از بازنشستگی و تا سال ۱۳۸۷ ادامه داشت.

خوب به عنوان پرسش آخر چند فرزند دارید و در حال حاضر و در دوره بازنشستگی اوقات فراغتتان را چگونه سپری می کنید؟

من متاهل و صاحب دو فرزند دختر و یک فرزند پسر هستم که در خارج از کشور به شغل عکاسی مشغول است. اوقات فراغتم بیشتر با نوه های دختری و رسیدگی به باغچه خانه سپری می شود.

آقای رسولی صاحب چند کتاب و مقاله نیز هستند که عناوین آن به شرح زیر است:

- تاریخچه و شیوه های معماری در ایران
- ساختار شهر ها و برون شهر های کهن
- معرفی مجموعه آثار تاریخی فارس
- شیراز شهری که بود (در دست چاپ)

برخی از مقالات :

- معرفی در و پنجره ها در بافت قدیم شیراز
- تفکر دو شاه در دو ساختار معماری میدان نقش جهان و مجموعه کریم خانی

۱ - آقای سید محمود موسوی نژاد هم اکنون در قید حیات هستند و مسئولیت حوزه علمیه امام صادق مردودشت را بر عهده دارند.

بخش حفاظت و مرمت پایگاه میراث جهانی پاسارگاد:

ساماندهی کانال آب مسیر منتهی به آرامگاه کوروش



این پروژه به منظور سامان بخشیدن به کانال آب و دفع بهتر آبهای سطحی صورت گرفته است. این کانال همواره در مسیر سیلاب بوده و آبهای سطحی اطراف محوطه از این قسمت به کانال آب وارد می شده است. در مرحله اول این ساماندهی، ایجاد دیواره های سنگی با بتن، زیر فانس های منتهی به مسیر سیلاب، مهیا کردن سنگ جهت سنگ چینی دیواره های کانال آب، جوشکاری و مش بندی کانال و سنگ چینی نهایی به صورت خشکه چینی انجام شد. تاکنون ۶۰ درصد از کار به انجام رسیده است.



بخش عمران و معماری پاسارگاد:

تکمیل پروژه سنگ فرش مسیر منتهی به آرامگاه کوروش



این محور، مسیر اصلی دسترسی به مجموعه است که از لحاظ مصالح به کار رفته در محور و سیمای بصری فاقد خوانایی لازم بوده است. لذا با توجه به طراحی صورت گرفته هویت معماری و سیمای بصری تبیین شد و شکل دهی تدریجی مسیر و ساماندهی محور جهت سهولت در رفت و آمد و همچنین هدایت آب های سطحی حاصل از بارندگی و فضای سبز مسیر در دستور کار قرار گرفت. هدایت بازدید کننده در محوطه های تاریخی از اهمیت ویژه ای برخوردار است. اهمیت این موضوع، با بالا رفتن وسعت محوطه ها از طرفی، و افزایش تعداد بازدیدکننده از سوی دیگر دوچندان است. به طور کلی طراحی مسیر در محوطه های تاریخی، خصوصا محوطه هایی با اهمیت و وسعت پاسارگاد که به طور متوسط در تمام طول سال پذیرای بازدیدکننده هستند و حتی در اوقاتی از سال مانند نوروز با هجوم بازدیدکننده مواجه می شوند دو هدف اصلی را دنبال می کند:

۱. هدایت بازدید کننده: به نحوی که بازدید کننده بتواند در زمان مناسب کارآمدترین بازدید را داشته باشد، یعنی بدون عجله و همینطور بدون خستگی ناشی از حرکت در چنین محوطه وسیعی، بتواند از کلیه آثار محوطه و یا بخشی، بازدید داشته باشد، بدون اینکه در حرکت در محوطه دچار سردرگمی شود.



۲. حفاظت از آثار: یکی از آسیب های اصلی وارده به آثار تاریخی، آسیب های انسانی است. طراحی هدفمند جزئیات طراحی مسیر در محوطه های تاریخی، مخصوصا مجموعه پاسارگاد که وسایل نقلیه نیز در آن تردد می کرده است، می تواند آسیب های انسانی ناشی از حضور بازدیدکننده را به نحوی چشمگیر کاهش دهد.

مسیر سنگفرش شده به طول ۲۶۳ متر و عرض ۱۱.۷ متر، در سه فصل سنگفرش شد. در سه ماهه اول سال ۱۳۹۸ مسیری به طول ۹۵ متر و در سه ماهه دوم ۱۴۰ متر سنگفرش شد. متراژ باقیمانده سنگفرش به طول ۲۸ متر، در فصل پاییز به اتمام رسید.

همچنین، به منظور ایجاد مسیری سنگفرش جهت دسترسی آسانتر و بهتر معلولین به آرامگاه کوروش در انتهای مسیر سنگفرش شده منتهی به آرامگاه، مسیری به صورت رفت و برگشت به طول هرکدام ۴۳ متر و عرض ۱ متر اجرا شده است.

یازدهمین نمایشگاه بین المللی گردشگری و صنایع دستی پارس

آذرماه ۹۸ شیراز

اعظم (الدوز) روستایی

بافت آن توسط بانوان هنرمند این شهرستان، توانسته است جایگاه ویژه ای را به خود اختصاص دهد. در نمایشگاه بین المللی گردشگری و صنایع دستی پارس بخش عمده ای از غرفه شهرستان با دست بافته های سنتی تزئین گردید که مورد استقبال بی نظیر بازدیدکنندگان قرار گرفت.

معرفی صنایع دستی به صورت کارگاه

هدف از برگزاری این کارگاه معرفی هر چه بیشتر صنایع دستی شهرستان بود که به دلیل محدودیت فضای غرفه، کارگاه تولید زنده در رشته های قلمزنی، سفالگری و سنگتراشی سنتی برگزار شد.

کارگاه صنایع دستی غرفه شهرستان مرودشت به دلیل مشاهده بی واسطه بازدیدکننده از روند تولید یک محصول صنایع دستی، با استقبال همراه بود.

برپایی سفره شب یلدا

با توجه به اهمیت این شب و همزمانی آن با برگزاری یازدهمین دوره نمایشگاه بین المللی گردشگری و صنایع دستی پارس، در غرفه شهرستان مرودشت سفره ای با رنگ و بوی یلدایی و سنتی بر پا شد که بخش عمده آن با صنایع دستی، آش محلی، شیرینی و حلوائ خانگی، محصولات خوراکی مختص منطقه از جمله انار، لبو، قند مرودشت، زعفران، خرمالو و عسل تزئین و آماده گردید.

سفره برپا شده یلدا در غرفه شهرستان مرودشت یکی از جاذبه های این نمایشگاه بود که میزان استقبال و تمایل بازدید کنندگان برای گرفتن عکس و ثبت لحظه های ماندگار خود در کنار این سفره، گویای این مطلب بود.



نمایشگاه های بین المللی فارس واقع در شهرک گلستان شیراز و از ساعت ۱۶ تا ۲۲ برپا بود.

کارکردهای غرفه مرودشت در این دوره معرفی اقامتگاههای بوم گردی

با گسترش روند گردشگری در طی سال های اخیر اقامتگاه های بوم گردی متعددی در اقصی نقاط مرودشت تأسیس شد. تمام این اقامتگاه ها با هدف حفظ و پاسداشت فرهنگ بومی و سنتی منطقه و افزایش ورود گردشگران به آن نواحی ایجاد شده است. افراد محلی در مناطقی همچون روستای دشتک، کندازی، حسین آباد نقش رستم، منطقه سیوند، فاروق، سیدان و کامفیروز و بسیاری از نقاط دیگر سرزمین تاریخی دشت مرودشت، برای مهمانان گردشگر، مکانی جذاب را بر طبق شیوه زندگی بومی خود آماده کرده و نه تنها خاطراتی خوش را برای مهمانان رقم می زنند، بلکه منبع درآمدی نیز برای خود فراهم می کنند. نمایشگاه بین المللی گردشگری و صنایع دستی پارس، فرصتی ارزشمند را فراهم آورد تا اقامتگاه های بوم گردی مرودشت بیش از پیش به مخاطبان خود معرفی شوند.

معرفی دست بافته های سنتی با مواد رنگزای طبیعی

دسته ای از رنگینه ها با ثبات عالی و متوسط هستند که ریشه گیاهی و حیوانی دارند و بیشتر در رنگرزی سنتی نقش مؤثری دارند. روناس، اسپرک، نیل، گل بابونه، برگ انگور عسگری، چغندر، پوست پیاز، برگ درخت توت، وسمه، گل رنگ، گل جعفری، برگ انجیر، پوست انار، بلوط، پوست گردو، هلیله، سماق، زعفران، جا شیر و غیره از گیاهانی هستند که در ایران یافت شده و از مواد رنگزای آن ها در رنگرزی استفاده می شده است.

شهرستان مرودشت نیز با دارا بودن یک واحد رنگرزی سنتی، در تولید دست بافته های سنتی از مرحله نخ ریزی تا رنگ آمیزی الیاف و دایر نمودن دارهای فرش و

گردشگری میراثی است که هزاران سال قبل از نیاکان ما به ارث رسیده است و سفرنامه های معروف ایرانی گواهی بر این مدعاست که ایرانیان همواره و در طول تاریخ به سیاحت و سیر و سفر علاقه مند بوده اند. بی شک آنچه که این صنعت و هنر والا را بوجود آورده، برآمده و تکامل یافته از سینه تک تک مردمان جهان و فعالان این رشته در طول تاریخ است. صنعتی که امروزه توانسته در توسعه پایدار جوامع محلی نقش بسزایی را ایفا کند.

شهرستان مرودشت به همراه واحدهای گردشگری و صنایع دستی زیر مجموعه خود، با شعار "مرودشت سرزمین تمدن ساز، بهشت گردشگری و کانون سرمایه گذاری فارس" در یازدهمین دوره نمایشگاه بین المللی گردشگری پارس شیراز شرکت کرد. این نمایشگاه در سالی به مساحت ۶ هزار مترمربع به اضافه ۲ هزار مترمربع فضای باز نمایشگاهی با حضور ارزیابان شورای جهانی صنایع دستی و برترین فعالان این حوزه، در محل دائمی نمایشگاه های بین المللی فارس در شیراز گشایش یافت و بیش از ۱۹۰ مؤسسه گردشگری و هنرمندان صنایع دستی بومگردی و اقوام از سراسر کشور در این نمایشگاه حضور داشتند.

موضوعاتی چون معرفی فعالیت هتل ها، آژانس های مسافرتی، بوم گردی ها، مجتمع های تفریحی و گردشگری، گردشگری سلامت مراکز درمانی، گردشگری مذهبی، مناطق آزاد گردشگری، آموزشگاه ها و شرکتهای خطوط هوایی در این رویداد به نمایش گذاشته شد.

غرفه شهرستان مرودشت که با هدف معرفی جاذبه های طبیعی و تاریخی، اقامتگاه های بوم گردی، صنایع دستی، سوغات و فرهنگ و آداب و رسوم منطقه در این نمایشگاه شرکت کرده بود، مورد بازدید مقامات استانی و کشوری و همچنین استقبال بی نظیر بازدید کنندگان در این نمایشگاه قرار گرفت. این نمایشگاه از ۲۶ تا ۲۹ آذر در محل دائمی

پیشینه شب یلدا یا شب چله

مهر ناز بردبار

باد آسایش گیتی نرزد بر دل ریش
صبح صادق نهدم تا شب یلدا نرود

یلدا "yalda" نام مراسمی است که در نخستین شب زمستان و بلندترین شب سال برگزار می شود و سابقه ای بسیار طولانی دارد.

این رسوم ویژه آریائی هاست و بخصوص پیروان آیین مهر، هزاران سال است آن را در ایران زمین بر پای می دارند. شب یلدا، شب زایش و تولد مهر است که به یادگار آن جشن برگزار می شد. ریشه این باور و اعتقاد بر می گردد به گاه شماری و اندیشه هایی که ایرانیان مهری دین از آن داشتند. سابقه شب یلدا، یا چنانکه امروزه اصطلاحاً نامی است به نام "شب چله" چندین هزار سال در ایران است و اولین روز زمستان یا نخستین شب زمستان بوده که زایش خورشید یا جشن تولد مهر، خورشید شکست ناپذیر بوده است. مردم دورانهای دور و گذشته، که پایه زندگی شان بر کشاورزی- چوپانی قرار داشت و در طول سال، با سپری شدن فصول و تضادهای طبیعی خوی داشتند، بر اثر تجربه و گذشت زمان با گردش خورشید و تغییر فصول و بلندی و کوتاهی روز و شب و جهت و حرکت و قرار ستارگان آشنایی یافته و کارها و فعالیت هاشان را بر اثر آن تنظیم می کردند. روشنی و روز و تابش خورشید و اعتدال هوا در نظرشان مظاهر نیک و موافق و ایزدی بود. تاریکی و شب و سرما را نیز از اعمال اهریمن می پنداشتند. ملاحظه می کردند که در بعضی ایام و فصول روزها بسیار بلند می شوند. به همان نسبت بلندی، از روشنی و نور خورشید بیشتر استفاده می کردند و می نگرستند که شب ها کوتاه است. کم کم این اعتقاد بر ایشان پیدا شد که نور و

روشنی و ظلمت و تاریکی مرتب در نبرد و کشمکش هستند، گاه خورشید و فروغ چیره شده و ساعات بیشتری در پرتو خود مردم را نیرومند نگاه می دارد و گاه مقهور تاریکی واقع شده و ساعات کمتری با فروغ و تابش اندکی فیض می رساند.

در طول سال دریافتند که کوتاهترین روزها، آخرین روز پاییز یعنی روز سی ام آذر و بلندترین شب ها، شب اول زمستان، یعنی نخستین شب دی ماه است. اما بلافاصله پس از این بلندترین شب سال، از آغاز دی، روزها به تدریج بلندتر و شب ها کوتاه تر می شود. اقوام قدیم آریایی، از هند و ایرانی- هند و اروپایی جشن تولد آفتاب را آغاز زمستان می گرفتند. به ویژه ژرمنی ها عید تولد آفتاب را در آغاز زمستان گرفته و آن ماه را به خدای آفتاب نسبت می دادند این بی تناسب نیست، چه واقعاً آغاز زمستان مثل تولد دوباره خورشید است که از آن روز در نصف کره شمالی رو به افزایش ارتفاع و درخشندگی می گذارد و هر روز قوی تر می شود.

آشکار است که به موجب بلندترین شب که تاریکی بیشتر در زمین می پایید که مظهر اهریمن است، این شب را نحس و بدیمن می شمردند. در برهان قاطع ذیل واژه یلدا چنین آمده: "یلدا شب اول زمستان و شب آخر پاییز است که اول جدی و آخر قوس باشد، و آن درازترین شب هاست در تمام سال و در آن شب و یا نزدیک به آن شب آفتاب به برج جدی تحویل می کند و گویند آن شب به غایت شوم و نامبارک می باشد و بعضی گفته اند شب یلدا یازدهم جدی است." اما معارض و ضد تاریکی، روشنایی است. تاریکی نماینده اهریمن و از آثار وجودی اوست. روشنی از تجلیات و آثار یزدانی می

باشد. به همین مناسب در شب هاست که آتش می افروختند تا تاریکی و عاملان اهریمنی و شیطانی نابود شده و بگریزند. هم چنان که خورشید به مناسبت فروغ و گرمای کارسازش تقدس پیدا کرده بود آتش نیز همان تقدس و والایی را نزد مردم دارا شد. در شب یلدا، یا تولد خورشید، جهت رفع این نحوست آتش می افروختند. گرد هم جمع می شدند و خوان ویژه می گسترند. هر آنچه میوه تازه فصل که نگاهداری شده بود و میوه های خشک در سفره می نهادند. این سفره جنبه دینی داشت و مقدس بود. از ایزد خورشید و روشنایی برکت می طلبیدند تا در زمستان به خوشی سر کنند و میوه های تازه و خشک چیزهای دیگر در سفره، تمثیلی از آن بود که بهار و تابستانی پربرکت در پیش داشته باشند. همه شب را در پرتو چراغ و نور آتش می گذرانند تا اهریمن فرصت دژخویی و تباهی نیابد. این مراسم پس از هزاران سال تا کنون باقی و پابرجاست و در سراسر ایران زمین به نام شب چله برگزار می شود. اما امروز چرا چله- چله بزرگ می نامند؟ چله بزرگ از اول دی ماه است تا دهم بهمن ماه که چهل روز تمام ادامه می یابد. چله کوچک از دهم بهمن ماه است تا بیستم اسفند، و از آن جهت چله کوچک می گویند که شدت سرما می کاهد.

پس اول دی، به مناسبت آنکه تجدید حیات مهر یا خورشید است به نام یلدا یعنی تولد، مشهور شده و جشن گرفته می شد. همه این اشارات حاکی از آن است که شب یلدا، و روز دیگران پیوند استواری با خورشید دارد، با مهر که از این روز بر تاریکی چیره می شود و رو به افزایش می رود.

این روز خورشید است، روز مهر است و نزد ایرانیان به ویژه مهر آیین ها بس گرمی بود و بزرگترین جشن، یعنی جشن تولد مهر یا خورشید به شمار می رفت که آغاز سال محسوب می شد.

۱- یلدا یک واژه سریانی است به معنی میلاد عربی و چون شب یلدا را با میلاد مسیح تطبیق می کرده اند از این رو بدین نام نامیده اند. باید توجه داشت که جشن میلاد مسیح (نول) که در ۲۵ دسامبر تثبیت شده، طبق تحقیق محققان در اصل، جشن ظهور میترا (مهر) بوده که مسیحیان در قرن چهارم میلادی آن را روز تولد عیسی قرار دادند.

منابع:

دهخدا، علی اکبر، ۱۳۷۷، لغت نامه، جلد ۱۵، ص. ۲۲۸۴۵

رضی، هاشم، ۱۳۸۰، گاه شماری و جشن های ایران باستان، تهران: بهجت

نمونه ای از دکمه طلایی هخامنشی



دکمه کروی شکل محدب‌بی که پشت آن یک پایه حلقوی که معمولاً برای اتصال دکمه به لباس استفاده می‌شود، قرار داده شده است. این دکمه در زمان کاوش موسسه شرق‌شناسی شیپاگو در تخت جمشید یافت شده و هم‌اکنون نیز در همان موسسه نگهداری می‌شود.



فصلنامه خبری پایگاه میراث جهانی تخت جمشید و پاسارگاد
Parsa Pasargadae World Heritage Site Newsletter

پارسه پاسارگاد

آدرس وب سایت پایگاه میراث جهانی تخت جمشید و پاسارگاد:

www.persepolis.info

www.pasargadae.info

تلگرام: @persepolis_world_heritage_site

@pasargadae_world_heritage_site

ایمیل: info@persepolis.ir

فصلنامه خبری پایگاه میراث جهانی تخت جمشید و پاسارگاد

مدیر مسئول: حمید فدایی - افشین ابراهیمی

سردبیر: حمید فدایی

ویراستار: مهرناز بردبار

امور اجرایی: صدیقه عباسی - فرزانه گرامی

صفحه آرایی: صدیقه عباسی

چاپ و آماده سازی:

نشانی: دفتر شماره ۱ - فارس - مرودشت - مجموعه میراث جهانی تخت جمشید

دفتر شماره ۲ - فارس - پاسارگاد - مجموعه میراث جهانی پاسارگاد

تلفن: ۴۳۳۴۱۵۵۶ - ۰۷۱ داخلی ۲۱۲

تلفن دفتر شماره ۲: ۰۹۱ - ۴۳۵۸۲۷۹۰ - ۰۷۱

دورنگار: ۴۳۳۴۱۵۷۳ - ۰۷۱